

ROMAN

No 17

SISU:

- H. Courths-Mahler : Griseldis.
R. L. Stevenson : Häälatesaar.
Booth Tarkington : „Meie“
Hans Gägen : Terwitus tundmatule.
J. Montet : Ülikoolisöber.
P. Grünfeldt : Sini-must-walge.
Dostojewski : Poiss raudteerongi all.
Jaapani jutt : Kukk.
J. Michnewitsh : Widewikul.
Hermann Hesse : Hukkumine.
Leo Tolstol : Kolm muinasjuttu.
Otto Höcker : Oma maalapike.
Edgar Wallace : Kadunud miljon.

*Kirjastus-osaühisus „Areng“
Tallinn, 1925. IV. aastakäik.*

Hindmõistatus

Nr. 17 (83).

1	1	1	1	2
2	2	3	3	3
3	4	4	4	4
4	4	5	5	5
6	8	8	8	9

Ruutudes olewad arwud tulewad nõnda ümber paigutada, et iga rida pahemalt poolt paremale ja ülewalt alla kokkuarwates 20 annab.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Müüriwahe tän nr. 16, kuni 10. oktobrini. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaan“ Nr. 21 (87).

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja: 1) 1 anne Ed. Wilde kogutud teostest; 2) Milli Mallikas — Wested I; 3) Eino Leino — Ühlepäewa liblikad.

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 13 (79).

Ristsõnademõistatuse seletus.

			P	A	R	I	S					
	S	O	O	L		L	I	I	I			
	E		S	T		U	U		O			
L	E	S	K				R	O	O	P		
O	P	A	A	L		S	U	S	L	A		
J		I						K		G		
U	H	M	E	R		L	A	U	R	A		
S	A	A	R				U	S	I	N		
	R		K	I		O	T		I			
	I	G	A	W		R	O	O	M			
			T	A	T	A	R					

Haab, E. Heinrichson, Lolo Juuse, I. Kreek, Hans Klammer, Rud. Kirt, L. Kirt, Walentin Leiner, Lepmann, Joh. Lesk, A. Luha, P. Melifer, Voldemar Muhk, Helmi Masing, H. Pukk, A. Paris, E. Pärn, Paul M. Prooso, Pajjas, O. Riesenkampf, A. Sugal, L. Saulepp, A. Simm, Ksenia Siitam, E. Salum, M. Steinberg, Oskar Tirmann, E. W. A. Waik, Feliks Willemson, Oskar Winkelberg, Ewald Winkelperg, Johannes Weimann, K. Weimann, C. Wahlmann, A. Wälja, J. Wall.

Tartust: Liidia Josep, A. Müller, Ed. Puijat, Hedwig Puijat, Rud. Rebane, Aleks. Sabrak.

Pärnust: Harry Alla E. Kewardt, Milda Küng, Joh. Leppik A. Mängel, F. Kolwart, Joh. Sai, E. Siitam E. Sirk, K. Seiler, Olew Tamman, A. Tõus Waldhof.

Wiljandist: W. Matsike, Doora, E. Pertmann, H. Rääts, „Tulisilm“, A. Tults. **Mõisakülast:** Bolly W. Lilien-

Õigeld seletusi saatsid;

Tallinnast: Rom. Aawakiwi, Ada Altberg, Heinrich Bergmann, Rom. Einart, A. Eichelmann, R. Esop, E. Eman, M. Erusk, Leonid Grigorjew, Bernhard

Romaani

Ilmub kaks korda kuus.

TELLIMISE HINNAD:		Toimetaja: P. GRÜNFELDT.	[KULUTUSTE HINNAD:	
Aastas (24 nr.nr.)	Mk. 750.—	Wäljaandja: K. o.-ü. „ARENG“.	1/1 lhk. M. 3500.—	1/1 lhk. M. 900.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	400.—	TALITUSE ADDRESS:	1/2 „ „ 1750.—	1/8 „ „ 450.—
1/4 „ (6 nr.nr.)	225.—	Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16	1/3 „ „ 1200.—	1/16 „ „ 225.—
1 kuus (2 nr.nr.)	80.—	(üks B Laenupanga majas).		
Üksiknumber	40.—	Telefon 12-53.		

Tellimisi wõtawad vastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.

Nr. 17 (83)

September 1925

IV aastakäik.

Grifeldis.

Saksa kirjaniku H. Courths-Mahler'i romaan.

7

Sellega oli see teem lahendatud. Aga komtesš Beate oli tunne, nagu oleks ta lüüa saanud. Ja selle lüüasaamise kirjutas ta Grifeldise arwele. Tema põlgtus ilusa tüdrukuga vastu sarnanes ikka enam surmawa wiha tundele. Gilda oma lapseliku lobisemisega muretes selle eest, et waikest ei tulnud. Tema huwi oli loomulikult kõige enam noore kaswatajanna juures. See pidi wormilikult üle kuulutama.

Kas ta ka hirmsaid kollaseid romaaniraamatuid loeb ja siis alataja feelab: „Gilda, ole wait, ära lobise nii palju.“ Kas ta ka musta pliiatfiga filmakulme maalib, nagu mademoiselle Perdunot, ja kas ta ka ennast hirmuliste ja tontidega kohutab.

Misuguseid ja sarnaseid küsimusi pani Gilda oma kaswatajannale ette.

See naeris südamest wäikese komtesši weidra tõbiduse üle. Ta wastas tõdetruult, et ta Gilda juuresolekul üldse ei loe, peale kooliraamatute õpetuse juures, et ta oma filmakulme ei maali, kuna need ilma selletagi küllalt tumedad on ta heleda juukseliga wõrreldes, ja et ta hirmutis ja tonte üldse ei usu, waid ainult armast Jumalat, armsaid inglid.

Krahw Harro pidi sel puhul tõendama, et Grifeldise filmakulmud ja ripšmed tõepoolest väga tumedad olid ning imestamiswäärt peened, mis väga omapäraselt ja sobiwalt mõjus

wastolus ta juukse täiuslikule kuldtoonile. Ta arwas, et ta üldse weel nii ilusat naisjuust pole näinud, ja ei saanud enese eest üldse wargjata, et prilli von Ronach üli väga ilus ja kena tütarlaps oli.

Gilda oli igatahes oma ülekulutamises südamest rahuldatud ja waewalt oli teetund lõpul, kui ta juba Grifeldise süles istus. Ta tõmbas teda oma ümmarguste käestega ja surus end tema kättesse, nagu oleks see üks väga hea ja soe koht.

Gilda polnud muidu mitte nii kergesti kiindum. Enamasti hoibis ta end kallistuste juures passiwsest ehl tagasiütkawalt. Muidugi oma isa vastu wäljendas ta oma õrnust kallistustega. Weel filmapassiwam oli ta oled Grifeldise vastu. Siia tuli ta nagu armastaja ema kättesse.

Seda märkas krahw Harro meelehea ja rõõmuga: Ta tundis, et Gilda oma instinktiivse tundega uuele kaswatajannale armastusega vastu tuli.

Ka komtesš Beate nägi seda ära. Aga tema ei rõõmustanud selle üle, waid see tegi talle haiget ja wihastas teda. Ta oleks kõige parema meelega Gilda Grifeldise kättest ära kiskunud. Võletawa mõrudusega näris ta hinge teadmine, et sellele ilusale tüdrukule kergesti ja ilma waewata kõil süle kulus, mis tema kõigi oma pingutuste peale waatamata wõita pol-

ostmatud kohtunikud," vastas Griseldis rahulikult, "ja nende vastu peab kõigis asjus siglaselaks jääma."

"Tule ometi, Griseldis," palus Gilda.

"Siis kummardas see komtesši poole.

"Teie lubate, et ma Gildaga ära lähen, komtesš."

See andis lühidalt käega märku. Wiha ähwardas teda lämmatada, et tal Griseldisega midagi asja ei võinud olla. Ja ta armas enesele parema olewat mõneks minutiks äkki jääda ja ennaft wähe foguda.

Nii läks Griseldis Gildaga wälja. Aga ta tundis, et komtesš Beate ta waenlane oli.

Kuid see ei koormanud teda kauaks. Mis mõis talle komtesš korda minna, kui Gilda teda armastas ja krahw temaga rahul oli?

Ja nüüd algas tore ringreis ilusas, wanas loosis. Griseldis ei wästinud waatamast ja imestamast ja Gilda ei wästinud lobisemast.

Griseldisel oli andi lapse ideeringis kaasa elada. Ta tundis ennast weel nii noorena, teadis weel wäga hästi, kuidas tal lapsena kõik on olnud ja mis teda humitanud ning kütkestanud. Nii oli tal kerge Gilda lobisemiste üle seisukohta wõtta ja teda rahuldada.

"Imeweidrana paistis talle see, kui ta Gildaga esivanemate saalis oli ja see talle teatawal wiisil oma eelisaftd ette seadis. Gilda teadis kõikide nende krahwide ja krahwinnade von Treuenfelside nimes ja nende sündimis- ning suremis-aastad peast. Seda oli ta mademoiselle'i juures õppinud.

Nende hulgas olid Gildal omad armsamad pildid kõlge ilusama leidis ta isa oma, kus see noore ohwitserina pildistatud ja kui wiimane krahwidest Treuenfelsidest lõunapoolsel seinal rippus. Selle kõrwal oli tühi ruum.

"Siia tuleb ema pilt. Isa tellis selle. Ta on juba walmis ja jõuab warsti Treuenfelsi," ütles Gilda.

Griseldis waatas üles noore ohwitseri rõõmsasse näkku. Siin sellel pildil nägi krahw Harro wälja nagu ema Anna pildilgi.

Nüüd ei sarnanenud ta enam sellele pildile. Siis oli Gilda enesele weel ühe pildi meele pannud: ühe wäga ilusa noore naise oma, suurte naeratawate pruunide silmadega ja helekullaste patšidega. Ta kandis walget sulbtikanustega üitõnda, pifa pärliketiga kaelas. See pärliket oli üks kõige kallimatest asjadest krahwide Treuenfelside pere'onnaehetes. Lauakene pildi all näitas, et see oli krahwinna Charlotte Marie von Treuenfels, sündinud krahwinna Salitz-Halm 24. mail 1710 sündinud ja 6. nowembril 1788 surunud.

Griseldis nägi selle krahwinna Charlotte Marie sündimisnimest, et ema Anna sugulus krahw Treuenfelsiga juba kauaegne oli. Ta rõõmustas end selle krahwinna Charlotte Marie ilusa, päiksepaisilise rõõmsa näo üle.

"Kas pole armas ja ilus, see krahwinna Lottemarie?" küsis Gilda.

"Jah, Gilda, ta on imeilus. Ja tal on armas ja hea nägu," vastas Griseldis, pilti tähelepanelikult waadeldes.

Gilda nikutas südilt ja tõselt pead.

"Ta oli ka armas ja hea, isa jutustas mulle seda. Ja ta tahab, et mina peaksin saama niisuguseks kui Lottemarie, nii ilusaks ja heaks, ning nii õnnelikuks. Isa ütleb, et Lottemarie oli kõige õnnelikum krahwinnadest. Treuenfelsidest."

Griseldis surus Gilda õrnalt enese vastu. Nad olid mõlemad nii asjasse süwenenud, et ei märganudki, kui krahw Harro tasa läbi awatud ukse sisse oli astunud. Ta jäi seisima ja waatles hurmawat pilti mis mõlemad noori, blond olemust kujutas. Griseldis istus ühel kõrgeleeniga nikerdatud pingil krahwinna Lottemarie pildi ees ja Gilda põlwitas ta kõrwal, hoides Griseldise ümbert mõlemate kätega kinni. Loodenew päite langes läbi kõrgete akenda jaal ja laotas kullase helgi blond peakeste ümber.

Ta kuulis oma tütre sõnu ja kuulis ka wastusteld, mis Griseldis andis.

"Andku Jumal, et see su isa soow täide läheks, mu armas, armas laps."

Nii ütles Griseldis südamest.

"Olen ma su armas, armas laps?" küsis Gilda armastustootawalt.

"Ja, ja oled seda, ma armastan sind wäga, wäga."

"O, see on ilus. Mulle meeldib, et ja armas laps mulle ütled ja, mitte nagu kõik teised, waene wäikene. Ka Beate ütled seda. Ja seda ei taha ma kuulda, siis pean ma nutma."

"Ei, seda ma ei taha sulle kunagi ütelda. Sa pole ju sugugi waene wäikene, waid wäga õnnelik ja kadeustuswäärne wäikene. Sa elad waitfelt ja kindlalt ilusas loosis, sul on kõik, mida wõjad, ja pealegi armas, hea, kena isa, kes sind armastab ja kõik teeb, mis ta võib, et oma armjat last õnnelikuks teha."

Gilda nikutas hurmunult pead.

"Ah, armas Griseldis, kõik, mis sa räägid, meeldib mulle. Nii rumal on see, et nad waene wäikene mulle ütewad. Sa mõistad seda palju paremini. Sa tead, et olen õnnelik wäikene."

"Nii on õige, Gilda. Sellest loia kinni. Pole tarvis karta, kui enmast hästi ja õnnelikuna tunned. Ja seda mõib ikka, ikka, kui aga ainult tõsiselt tahad, kui süda puhast ning midagi paha ei tee. Ja hea ja terve peab olema, siis ollakse ka õnnelik."

Krahw Harro oli iga sõua kuulnud. Rummaline tunne oli tal südames. Tasa ja nägemata läks ta jälle ära.

Bäljas hinas ta sügawalt ja nitutas ise-enehes pead. Jah — see oli õige kaswatajanna ta tütrele. Ta tundis, et Griseldis oma ülesannet õieti oli mõtnud. Ja ühtlasi tuli neist sõnadest ka wainne troost temale enesele. Kas polnud see nagu töötus, et ka tema end hästi ja õnnelikuna mõits tunda, kuna ta süütu oli?

Griseldis!

Ta lausis tema nime tasa ja naeratades iseenehale.

Griseldis!

Kuidas see nimi temale sobis, kuidas ühines see harmooniliselt terwituseks.

Möödufid mõned päewad. Griseldis oli ruttu Treuenfelsis ära harjunud ja ta oleks end omal uuel kohal lõpmata õnnelikuna mõinud tunda, kui mitte kahjukselt teda selles poles takistatud. See oli komtes Beate waenu:if olek ja krahw Harro sünye, kibedat hingewalu wäljendow lurbus.

Peaasjalikult wiimane tegi talle haiget. Ta oleks hea meelega tõige raskemat lorda saanud, kui oleks mõinud teda aidata. Ta ei warjanud seda enese ees, et oli oma noore südame tema kätte kaotanud, et ta teda armastas kogu oma hinge ja fremise jõuga.

Ühtki soowi ega lootust polnud selle armastusega ühenduses. Ta teadis, et oli wäljawaadeteta ja leppis selle kui wältimawaga. Hea meelega oleks ta tahtnud kogu ta kannatust enese peale wõtta, et aga teda jälle õnnelikuna näha. Aga kahjuks ei olnud ta wõimuses teda aidata. Ja nii pidi ta sellega rahulduma, et mõnikord ta ellu natulene päiksepaistet tuua.

Gildaga oli ta üks süda ja hing. Laps oli end kogu oma hingega ta külge köitnud ja jagas oma kallistust ainult tema ja oma armastatud isaga.

Ja Griseldisele tegi see seeksmiselt rõõmu, waadeldes, kuidas noor hing end ikka enam ja enam ilmutas. Ta pühendas enmast ainult lastele. Mitte ainult ta waimlist ja hingelist edu ei pidanud ta silmas, waid ka Gilda kehast arenemist. Oli tõesti, nagu walwaks nüüd wälkese komtesse üle truu armastaja ema.

Krahw Harro oli Griseldist terawalt waadeldud ning weendumusele tulnud, et ta õn-

nelik mõis olla — oma tütrele nii mõistlikku ning armast kaswatajannat leida. Siimese näbala last ta mõõduda, ilma et Griseldisega kindlat õppekawa kindlaks oleks määranud. Gilda polnud weel kuus aastat täis saanud ja sellepärast polnud tal sellega ka ruttu. Kui Griseldis ise krahwilt selle üle järele küsis, ütles see sõbralikult:

"Dotame weel. Harluge enne ära ja saage Gildaga sõbraks, nii et ta teie enne oma tööra na leiaks. Sihamõtted on uuse taga ja Gilda ju saab alles koolialiseks. Ma alles töötan ta jaois õppekawa wälja. Peale lihamõtteid mõite siis õppetööga alustada."

Sellega pidi Griseldis nõus olema.

Ta ei kaotanud aga sellepärast aega. Ta päewad olid ääreni täidetud töksjugu unte ja tundmatute asjadega, mida ta ise enne läbi pidi töötama. Ja Gilda mõttis temalt niipalju aega ja tähelepanu.

Warahommikul kell 8 söödi ühiselt hommikueinet. Enne seda oli Griseldis juba juures, kui Gilda toatüdruf teda wannitas ja riietas. Seal juures tegi ta rõõmalt nalja ja ostas seda toimetust Gildale päris asjalikult teha. Selles oli naeru ja juubeldust, nii et krahw Harro sagedasti kuulates seisima jäi ning seka rõõmjat lärmi pealt kuulas.

Peale hommikueinet läks Griseldis Gildaga õue ka halwa ilma peale vaatamata. Minult ilma ilmaga tehti jalutuskäigud laugemale. Mõnikord tegi ka krahw Harro need jalutuskäigud kaasa.

Loõsi tagasi jõudes, wõeti selles enamasti ringreis ette. Griseldisel kulus lüua aega kuni ta kogu loõffiga jõudis tutwuneda.

Etis mängis ta Gildaga tema toas. Seal wõeti ette toredaid pupemänge, mille juures ilusaid muinasjutte jutustati. Griseldis mõistis neile mängudele ikka uusi, huwitawaid pöördeid anda. Wähe aega enne lõunat mindi furnituppa, kus Griseldis Gildaga wõimlusharjutust tegi. Ilusa ilmaga olid ka need aias. Nende harjutuste juures ei rõõmustanud Griseldis end sugugi wähem, kui Gilda. Ja siin oli lõpmata naeru ja naljatust.

Peale selle tehti toaletti lõunasöögiks. See oli punkt kella kahe ajal. Peale lõunat pidi Gilda ühe tunni magama.

Nüüd hakkas Griseldis Gildat ise riidest lahti tegema ja magama panema. Ennem oli seda komtesse Beate teinud, sest sel ajal pidi Gilda toatüdruf Henriette magama, kuna see õõelt komtesseise juures leentoolis pidi walwama.

Gilda ei tahtnud enam, et Beate teda riideist lahti võtab. Ka siin pidi see Griseldisele teed andma.

„Beatel on nii kõvad käed ja ta võtab nii kõvasti kinni. Sinu käed on ferged ja pehmed, Griseldis, sind lasen ma hea meelega ennast filitada, aga Beate ei,“ ütles lord Gilda.

Komtes Beate oli seda nähtavasti rahulikult lastnud sündida, et ta Griseldise poolt kõrvale tõrjuti. Aga ka selle kirjutas ta noore kaawatajanna arvele, teda ta iga päevaga ikka rohkem vihkas.

Gilda lõunaund magades oli Griseldis vaba. See aeg kuulus talle enesele.

Kui aga komtesse ärkas, küsis ta kohe oma Griseldise järele. Ja seal riietati ta jälle naeru ja kallistuste saatel.

Siis kuulatas krahv Harro jälle mõlemad sooje häält, mis nagu rõõmsad elustused talle vastu tõstisid. Ja ta ei teadnud, mis teda rohkem waimustas, kas noore kaawatajanna sügav, soojaltkõlav naer või ta türelise hele hõiskamine. Tuli ka ette, et ta enam omas toas ei püsinud ja ruttu sinna jooksis, et sellele rõõmutundele lähedal olla. Griseldis jäi ka siis ikka endiselt rõõmsaks ja hullustas edasi, nagu oleks ta ise veel laps. Kui ta nüüd krahwi näol nõrka naeratust nägi, oli ta õnnelik kogu päevaks.

Kui Gilda toaletiga walmis oldi, m'ndi jälle ühes tunniks wälja. Siis joodi teed ja selle järele mängiti jälle kuni kella seitsemeni. Seal sai Gilda oma õhtueine. Ühiseft õhtuõögist ei võtnud ta osa. Ta sai õhtuks ainult klaasi prima ehk fergel suppi ja ühe pehmeit keedetud muna. Ka sealjuures ei tohtinud Griseldis puududa. Ja kui Henriette ta wõudise wiis, pidi Griseldis tingimata veel temaga palwetama ja natukene aega ta wõudi juures istuma ning talle mõnda oma ilusat, sagedasti ka enesemõeldud muinasjutu jutustama.

Nii uinus ta magama, Griseldise kätt omas hoides.

Nüüd oli Griseldisel wilmaks rahu ja ta wõis enese peale mõelda. Aga see polnud talle sügugi palju ega raske, sest ta armastas last ja teda rõõmustas, et wõib lapsele kõit olla.

Õhtulaul, kus Gi da puudus, oli enamistki palju waitsem, kui ne I söögtaegadel, millest ta osa wõttis. Wähist pu rous ka krahw Harro, kui tal tööd o.i, wõi kui ta eriti sünges meeleolus oli. Siis istusid Griseldis ja komtes enamistki ikka tummalt üksteise wastas.

Need üffilbafed jöögitunnid komtesfiga o'ib Griseldisele piinaks. Ta tundis siis, kuidas

mustad ja wõbralt helkiwad filmad alatafa ta näol püffisid. Need olid meffitud ja kurjad soowid, mis komtes Beate hingest wäljendusid, soowid, mille ees ta mõnikord ise kohkudes filmad sules.

See waitimine oli talle hirmus. Tal oli weel parem, kui komtes oma tundeid mõne wauenuliku wäljaastumifega wäljendas. Õnneks ei tulnud seda waga sagedasti ette, et krahw Harro õhtuõögilt puudus. Kuigi ta enamistki waitne ja iseeneses o'i, oli juba küllalt ta juuresolekust, et Griseldist õnneikuts ning rõõmiaks teha.

Kohe pärast õhtuõöft läks ta aga pea alati kohe ära ja siis läks ka Griseldis oma tuppä ning oli rüüd iseenesega.

Ta kirjutas siin kirju tädi Agnesele, ema Annale ja oma endistele wanadele sõpradele. Ka Tilly von Sarnowile ja siis ta täieiku teate oma uue koha üle. Hea meelega luges ta ka mõnda head raamatut. Lõssi raamatukogu oli waga rikkalik Et ka krahw Harro palju luges, olid siin parema kirjanduse uuemad tööd pea kõit saadawal. Ta oli Griseldisele õelnud, et ta wõib raamatuid tarwitada mitpalju kui tahab.

Et krahw aga suure huwiga jälgis, milliseid raamatuid ta koguist tõi, seda ta ei aimanud. Kogus oli sellejaoks raamat, kuhu igaüks siise pidi kirjutama, misjuguft raamatu ta wõttis. Sellest nägi ka krahw, mis ta luges. Ja kui tal oli olnud raamat, mida krahw ei tundnud, siis luges ta selle tingimata läbi.

Ta wõttis seda tõsifeit, et oma tütre noort kaawatajannat põhjalikult tundma õppida. Ta tundis wanafõna: „Ütle mulle, mis ja loed, ja ma ütlen sulle, mis ja oled.“

Nii uuris ta wälja, et Griseldis üldse fergeid pealiskõudeid lektüüre ei eelistanud, mida ta naine ta kurwasiusfeks o'i armastanud Tema waitfeks olid wäärtuslikud tööd.

„Tulne meel armastab õillematd kujukid.“ Nende Schilleri sõnade peale pidi ta mõtlema. Mida lähemalt ta Griseldist tundma õppis, seda rohkem õppis ta teda hindama.

Nii oli lihawõtte laupäew kätte jõudnud. Komtes Beatel oli majas pühade ettewalmistusega palju tegemist ja ta polnud ennast kogu ennelõunat näidanudft. Wähepeal oli suurde lasti pakitud krahw Harro poolt tellitud krahwinna elufuurune pilt pärcale jõudnud. Ta last selle wälja palkida ja algul suurte eeskotta ptuna. Ühe samba najale pandult seifis pilt nõnda, et siin walitsewa nõrga walguft kões ainult noore krahwinna hele, selge kogu wäljendus, nagu peaks ta iga filmapilt raamidest wälja astuma.

Pilt oli täiesti elutruu. Kunstnik oli siin meistritöö teinud.

Krahv Harro oli väga rahul.

Mõtetestse wajunud seisis ta pildi ees, kui Grisfeldis komtessefega trepist alla tuli. Ta pööris end nende poole.

"Silda — tule natukeseks siia."

See hüppas isa juure.

Ta wiis ta pildi ette.

"Kes see on?"

Silda lõi weibras üllatuses käed kokku.

"Ema! Ah, Grisfeldis — tule ja waata — siin on ema pilt."

Grisfeldis tuli pildi juure. Krahw Harro waatas talle otse. Ta märkas kohe krahwi süngest näost, et pilt temas kurb mälestust oli äratanud.

Ta pani käed Silda õlgadele ja seisis pildi ees, last oma ette hoides.

"Kui hea, Silda, et sa nüüd ikka seda oma armsa ema ilusat pilti wõid waadata. Nüüd sa ei unusta teda kunagi ära ja wõid tema juure minna, nii sagedasti kui soowid," ütles ta tasa.

Krahw Harro näos tõmbus midagi. Ta tahtis midagi öelda, surus aga hambad tõwasti kokku ja läks ära. Mõnesugune halb mälestus näis teda piinawat.

Grisfeldis mõttis Silda käelõrwale ja nad läksid ka ära. Samal hetkel tuli komtesse Beate selbrikorralt majapidamisruumidest. Ta oli krahw Harrot ja Grisfeldist kajas rääkimas kuulnud ja tuli luurates senna.

Nii seisis ta äkki päris ootamatult, krahwinna Alice'i pildi ees. Ta kohlus ning siljatas hirmu pärast. Talle o'i paistnud, nagu seisaks krahwinna tõelikult ta ees.

Krahw Harro ja Grisfeldis tulid ruttu jälle eeskotta tagasi, arwates, et mõnega õnnetus on juhtunud. Siis nägid nad komtesse Beate kinnikaetud näoga trepipuule tugenedes seismas.

"Mis on juhtunud, Beate?" küsis krahw tema poole rutates.

Komtesse last käed hallilt, kahwatult näolt langeda.

"Pole midagi, Harro, ma — ma ei pannud pilti tähele ja oleksin ta peaaegu ümber lähtanud," ütles ta mahasurutud ärritusest lähisewa kalgi hädlega. Ja ta püübis alla suruda wärinat, mis üle ta keha lendas.

"Sa oled wõga närwiliseks ja kartlikuks läinud, Beate. See polnud ennem nii. Siis sa ei saanud kunagi aru, kuidas wõib mõni inimene närwiline olla. Aga tõesti, see ärritaw aeg, mis me läbi oleme teinud, see wapustab ka kõige tugewamaid närwe. Ma ei oleks pi-

danud seda pilti mitte siia lastma panna," ütles krahw Harro waigistamal toonil.

Komtesse Beate walitses jälle enese üle. Ta naeratas ifegi. Aga see oli pealesunnitud naeratus.

"Sa ei tarwitse enesele etteheiteid teha, Harro. Mul oli ainult rutt ja ma oleksin pildi peaaegu ümber lähtanud. See oleks ta wõinud juhtuda mõnele teenijaskonnast. Sellepärast oleks küll parem, kui sa ta kohe esimanemate saali üles laeksid riputada.

"Jah, seda peab otsekohe tehtama."

Ja ta andis kohe käsu ning last pildi üles wiia.

Grisfeldis oli kogu seda ssteeni waadelnud. Ta waatas komtessele uuriwalt otse. Kut kummaline, et see nii kartlikult ja aralt krahwinna Alice'i pildi poole waatama jäi. Ta pidi küll väga hirmunud olema.

Kut pilt ära wiidi, hingas ta kergemalt.

Krahw Harro läks jälle ära ja Grisfeldis Sildaga läksid turnima. Oli warajane soe, päiksepaisne päew ja Grisfeldis last täna G.L-dat wäljas oma harjutusi teha.

Aga täna oli noor daam tingimata natukene hajameelne.

Ta mõttis aga ennaft kokku, et Silda sellest midagi ei märganud, et ta mõtted täna tema juures polnud.

Grisfeldis nägi krahw Harrot ja komtesse Beate jälle, kui ta Sildaga lõunatauale tuli. Komtesse Beate oli isedraalfelt elaw ja awameelne, mida ta muidu kunagi ei tahtnud olla. Ta naljatas ifegi oma närwilikkuse üle ja sundis ennaft ka Grisfeldise wastu sõbralikum o ema kui muidu. Aga Grisfeldis polnud neist loomustest, kes tuju ja tahtmise järele kord soe ja kord külm wõib olla. Ta jäi wiisakaks ja mõõdukaks. Ja ta silmad püstisid wahetewahel wargst uuriwalt äritusest punastanud komtesse näol.

Krahw Harro tundis aga selle üle head meelt, et ta sugulane nüüd wähe sõbralikum oli, kui muidu. Ja omast heatahtlikusest armas ta, et ta Beatele oma põlgusega küll üle kohut on teinud. Ta paistis temale hljuti küll ainult wastumeelsena, kuna ta nüüd wiimaste kuude ülkelamiste tõttu, oma tasekaalu oli kaotanud. Kui Grisfeldis lauast üles tõustes Sildaga wälja tahtis minna, et teda puhtama panna, ütles talle krahw Harro:

"Palun, tulge mu töötuppa, preili von Ronach, kui Silda magama olete pannud. Tahan teile täna esitada oma tütre õppekawa, et peale pühi õppetöö wõiks alata."

Grisfeldis kummardas peaga

"Ma tulen, herra krahw."

Ja niitpea kui ta Gilda moodisje oli wiinud, läks ta krahwi juure. Ta ei märkanud, et talle komtesš Beate nagu must wari jälgis ja ennaft ukse eesriide taha peltis, et luurata.

* * *

Griseldise tuppaaštudes seisis krahw Harro oma kirjutusklaui ees. Ta pööras ümber Griseldise poole ja see nägi, et täna, jälle ta näol teraw walutõmbus isäärani kujufalt väljendus.

Ta näitas üht tugitooli.

„Palun, wõtke istet, preili von Konach. Ma pean teie aega täna natukene pikemalt arwesse wõtma, sest mulle on wäga tähtis, et teie hästi selgete teen, et aru saaksite mu soowidest mu tütre kogu kaswatuskawa kohta. Kui ma selles wast wähe kaugele lähen, siis palun juba ette wabandust,“ ütles ta.

„Teie olete mu aja üle peremees, herra krahw,“ wastas Griseldis.

Krahw waatas talle kummaliselt otša.

„Ah — teie arwate, kui mu majas palgaline olete? Ei, preili von Konach, sellele seisukohale meie ei asu. Teil peab mu majas täielik wabadustunne olema. Ma tunnen, teie annate mu lapsele tüki omast südamest. See on midagi, mida kunagi raha ehk rahawäärtusega ei saa tasuda. Ma wõin teid selle eest ainult südamest tänada. Teie pühendate palju rohkem oma aega mu tütrele, kui kohustatud oeksite, teie teete nii palju Gildale, mis mitte teie ametisje ei kuulu ja mida teie kunagi wabatahtlikult ei teeks, kui te mu wäikest tüdrukut mitte nii ei armastaks. Siis ärge rääkige, palun, mitte sellest, et ma teie aja üle peremees olen — muidu pean ju ettewaatlikult arwastama, kui palju ma aega wõiksin kasutada.“

Griseldis wõttis rahuliku daami iseteadwusega istet, enne kui krahw omale kohale oli istunud. Talle poleks mõttesjei tulnud sellega arwastada, et krahw tema ees enne istet oleks wõtnud. Krahwi sõnade juures tuli tal naeratus näole.

„Ma palun siis teie instruktsoone, herra krahw,“ ütles ta lihtsalt.

Ta wõttis oma kirjutusklaualt sedelikese märkustega ja luges nüüd täpselt oma tütre tunniplaani ette.

Kui ta selle lõpetas, sõnas ta sedelikest jälle tagasi pannes:

„Mõnda, tähendab, olen ma seda mõelnud. Kas olete nüüd täiesti orienteeritud?“

Griseldis kummardas peaga.

„Täiesti, herra krahw, ja teie wõite kindel olla, et ma täpselt teie ettekirjutust täidan.“

Krahw waatas talle tasase naeratusega otša.

„Täpselt? Ei — see sõna ei sobi sugugi teile. Teie ei pea mitte arast, nagu hablooni järele lõõtama.“

Nüüd naeratas Griseldis ja waatas talle otsetohest näkku.

„Ma tean, kuidas teie seda mõtlete, herra krahw. Hablooni peale ma ka sugugi ei mõtle. Dleks hirmus kahju, kui Gilda wastuwõttlik, soojasüdamlane oiwus mõnesuguse hablooni alla peaks jurutama.“

„Kas teie pole hablooni järele kaswatatud, eks ole nii?“ küsis ta oma siimi tema päitselt näolt pöörmata.

Griseldis raputas pead.

„Ah — dieti, mind ei olegi kaswatatud! Mu ema oli minu üündimisest saadik haiglane ja tal polnud wõimalik mu elawa loomuse peale teist mõju awaldada, kui hoolitsewat, südamlitku armastust. Aga säärane mõju on tugew. Ma arwan, miski ei kaswata inimest nii hästi, kui teadmine, et teid keegi armastab ja ta eest hoolitseb. Ja mu isal polnud, nii kaua kui ta idur oli, minu jaoks aega. Ma olin iseeneje hoolde jätud. Ja siis mõtlesin enesje, et oleks hea, kui ma ise natukene ennaft tähele paneksin. Olen enesjele mõnikord päris tõsiseid kombereegleid ette kirjutanud, ja kui ma enesjeega rahul ei olnud — siis oli halwasti. Armastus ema ja isa wastu oli mu parim õpetaja. Et oma ema muret ja rahutust tagahoida, katujin nii heaks ja tubliks saada, kui see minu wõimuses seisis.“

Mõtiskledes püüsid krahwi filmad ta ilusal, heledal näol.

„Teie ütlesite mulle omal esimesel sinoleku päewal: Armastusega wõib kõik kätte saada. See meeldis mulle wäga. Dieta seda kindlasti iseeneje juures ära näinud?“

Seda küsides mõles ta enesje, kas wõib see ilus tüdruk juba oma südame mõnele mehele olla kinkinud. Kindlasti oli juba mõni, jeda igatjedes neisje soojadesje, heledatesje päitjesfilmadesje waaanud.

Griseldis oli otsetohene.

„Wõib olla! Igatahes tean ma, et mu wanemad armastuse ja headusega minu juures kõik kätte said ja et praegu parem õpetaja armastus on. Ma olen muidugi heades koolides käinud. Ma pole üksi kooliteadust wõinud koguda. Ja jaeljuures tegin ma ka oma õpetajate juures harjutust ning panin tähele, kuidas

lapsti peab kaasalama ja kuidas mitte. Nõnda olen enesele igalt poolt natulene elutarkust forjanud — kui oma kahelümnesake aasta juures juba sellest wõin rääkida — ja mõnikord ka väga raskestes tingimustes. Aga selle eest jääb see mulle kindlalt seisma.

Ta nägi, et krahwi nägu ta sõnade juures ifka enam ja enam heledamaks muutus.

„Ma väga soowin, et teie sellest raskest kätte saadud, noorest elutarkusest ja minu tütrele kasu laskest te jaada. Teda ei oota — ka seda pean siin lord tähendama — kui ta täiskaswanuks saab, mitte kerge seisuford, mitte kerge saalus — kut mitte ime ei sünni.“

Witumaste sõnade juures muutus ta nägu jälle väga süngeks.

Grifeldis tundis, mille peale ta mõtles, ja talle kindlalt ning rahulikult otja waadates ütles ta muutmatult:

„Säärane ime wõib iga päewaga sündida.“

Krahwi pilgus oli midagi piinatut.

„Kas teie siis teate, mis sugust imet ma saatusest palun?“

Grifeldis ohkas sügawalt, omi filmi krahwit pöörmata.

„Jah — ime, et teie süütus päewawalgele tuleks,“ ütles ta kindlalt.

Krahw kohkus oma tugitooli leenist kõwasti finni haarates. Siis kumardas ta ette poole ja waatas Grifeldisele põlewa pilguga filmadesse.

„Mina süütu? Teate siis, et süütu olen?“

Grifeldis surus oma peopesad jüles kõwasti kokku.

„Ma ei tea, herra krahw, kas see õige ja hea on teiega selle asja üle rääkida. Wahest oleks kaastundlikum sellest mööda minna. Aga säärasel kaastundmusel wõiwad ka väga raskest tagajärjed olla. Ja et seda teemi lord on puudutatud, et tahaks ma sellest lõrwalehoides mööbuda. Teie wõite muudu uskuda, et lardan seda teemi puudutada. See pole nii. Leian päris meeletu olewat säärast asja surmuse waitida. Arafüdamlik kaastundmus wõib teie kannatuse weel sügawamale teie hingesse kaewata. See peaks teile küll hiraus olema, sellest mitte rääkida wõida, mis teid piinab. Ja heategu peab see olema, kui seda kõike enesest wälja wõite lasta — et see mitte nii seesmiselt ei lööks. Wabandage, kui mina, kes ma teile wõõras olen, nii teile räägin. Teie küsite, kas ma tean, et teie süütu olete. Nüüd siis, ja, ma tean seda — muudu poleks ma teie majas. Kut oleksin pidanud kahtluse kaasa tooma, poleks ma teie lapsela ja õige kaawatajanna

wõinud olla. Nii aga loodan ma seda olla wõiwat ja tahan kõik teha, mis wõin, et Gildat õpetada, et ta pimedat, kurja juhust õpib põlgama, mis ta isale nii suurt kannatust on toonud.“

Krahw Harro käed wärisesid taha ja ta nägu oli ärritusest kaawat.

„Kust tuli teile usk mu süütusesse?“ sõnas ta hääletult.

Grifeldis punastas, aga ta hoidis oma pilgu rahulikult paigal.

„Ema Anna rääkis minuga kõige üle sel murerikkal ajal, kus teie ülekuulamisel istustite. Ja tema uskus kindlasti teie süütusesse. Ma nägin ka teie pilti ema Anna juures ja ma ütlesin enesele, et sellest piidist ei waata ara salamõrtsuka filmad. Nii tulin ma siia juba kindlas usus teie süütusesse. Ja nüüd, kus ma teid tunnen, paistab mulle arusaamatu, et keegi hetkesti teie süütuses wõis kahelda. Ma tunnen ju selle katastroofi kogu kurba ajalugu Wõin ma ka selle üle rääkida?“

Krahw nikutas ainult peaga ja waatas talle põlewail filmil otja. Ta istus tema ees, mitte kui wõõras inimene, waid kui inimene, kellele ta kogu oma hinge oleks wõinud wälja puistata.

Grifeldis kõneles edasi: „Ma tean, et teie õhtul enne teie proua abikaasa surma äärmuseni ärritaud olite ja teil põhjust oli kättema'ismiseks. Ja kui teil oleks w hane ja kirglik temperament olnud, siis oleks wõimalik olnud, et te ennast hetkest äkilisele õnnetule teole oleksite wõinud kaasa lasta riskuda. Aga üheks araks salamõrtsukatööks olete teie wõimetu. Weel wõimetusaks pean ma teid ühe ara walega toimesaamiseks. Olesite teie selle teo korda saatnud, siis poleksite seda salanud. Olesin ma kohunik olnud, olesin teie sõnu uskunud ja öelnud: See mees on süütu.“

Grifeldis oli end oma sõnade juures ifka enam ja enam ärritanud. Soow talle head teha, tumedat surwet ta hingelt wabastada, kuigi ainult mööbduwalt, oli kogu kartuse temalt kõrwaldanud. Ta sõnadel oli waitustust ja tuld, millest ta ise ei teadnud. Alles siis, kui ta waitis ja kui ta seda krahwi filmis lõfkele nägi lõõwat, nagu põlew tuli, tuli ta teadmisele, kuidas ta enesest wälja oli läinud.

Natufese ajaks tuli mõlemate inimeste wahel waitus. Nad mõlemad surustid sügawat ärritust alla. Krahw Harro filmad püüsid Grifeldise näol ilmega, nagu oleks ta temale rasu kuulutanud, rasu ta hingele.

(Järgneb).

Süältesaar.

Inglise kirjaniku Robert Louis Stevenson'i jutustus.

1

Keola oli abielus Lehuaga, Molokai targa mehe Kalamake tütrega, ja elas oma naiselja juures. Kalamake mees sellest prohwetist ei olnud: ta luges tähtedest kõik wälja; kuulutas tulewikku furnutehadest kurjade waimude abiga; wõis minna mägestiku kõige kõrgematesse kohadesse, nõidade maale, ja seal panti ta wälja filmused, millega efiwanemate waimu wõis kinni püüda.

S. Lepäraft ei leidnud Hiwali kuningriigis tiist inimest, kellel nii tihti oleks nõu küstnud. Ettewaatlikud inimesed seadsid oma elu tema nõuannete järele. Otsid ja müüsid ja abielustid. Ja kuningas katsus ta kaks korda Konaasse Kamehameha warandusi otsima.

Uga kedagi ei kardetud ka enam kui teda: mõned ta sõbrad olid tema nõibsonade tagajärjel ära surunud, teised ühes naha ja karwadega waimudeks muutuunud ja kadunud, nii et inimesed neist enam konditildugi ei leidnud. Räägiti, temal olla wanade kangelaste anne ehk kunst. Jaimesed olid teda böseti näinud mägedel, kus ta ühelt kaljult teisele astunud; nad olid teda näinud kõrges metsas, ja ta pea ning õlad olid ulatanud puulatwadeft üle!

See Kalamake oli imelik nähtus. Ta oli kõige paremast werest Molokail ja Mauil, puhastast tõust; ja ometi paistis ta olemat walgem kui almukski wõõras. Ta juuksed olid heinalarwa, ta silmad punased ja pimedad, nii et saarel wanafonaks oli: „Pime kui Kalamake, kes näeb hõmseski üle!“

Rogu sellest oma äia tööst ja tegewusest oli Keola'l weidti aimu rahwa jutu tõitu, wähekefe enam teadis ta ise, ja ülejäägi wastu ei tunnud ta hõwi. Uga seal oli midagi, mis teda rahutuks ähwardas teha. Kalamake oli mees, kes millestki ilma ei tahtnud olla: ei söögist, joogist ega riieft, ja kõige eest maksis ta laiktimate, uute dollaritiga. „Läigib kui Kalamake dollar“ oli kahiksäl saarel tuntud kõnekäänd. Seejuures ei müünud ta midagi, ei istutanud midagi, ei saanud mingisugust renti — ainult oma nõiduste eest sat ta siin-seal midagi; ja nii polnud allikat näha, millest ta oma hõbede ammutas,

Ühel päewal juhtus, et Keola naine oli läinud Kaunakafas'e, teiselepoole saart, ja mehed olid wäljas kalapüügil. Keola oli aga laisk koer, ta lamas werandal ja waatles wastu

randa lofsuwaid murblaineid ja rahnuude ümber tiirlewaid lindusid.

Üks peamõte pestises tal itkagi peas — mõte haljastest dollaritest. Kui ta woodi heitis, imestas ta mõttes, kuidas neid küll nii palju on, ja kui ta hõmmikul ärtas, siis imestas ta, miks nad kõik nii uned on; ja asti et läinudki tal meelest.

Uga just sellel päewal otjustas ta oma südames, et tahab selle küsimuse jälle saada; sest ta oli, nagu näis, koha leidnud, kus Kalamake oma wara hoidis, ja see oli kuniine kirjutuspult elutoa-seina ääres, otte Kamehameha V fotograafio ja kuninganna Viktoria päewapildi all. Ebasti olt ta, ja just nimelt eelmisel ööl, juhuft kajutanud ja siise waadanud, ning ennäe! rahakott oli tühi olnud! Ja see oli päew, kus aurik tuli, ta wõis suitsu juda Skalaupapa kõrgustiku kohal näha, ja ta pidi pea päralt jõudma laubaga terweks kuuls, tünnilõhe ja gin'i ning igasugu teiste matustega Kalamake jaoks.

„Noh, kui ta oma kauba täna kinni jõuab maksja,“ mõtles Keola, „siis tean ma kindlasti, et mees on nõid, ja et dollarid tulewad kuradi taskust.“

Kui ta nii mõttes, seisis äkki ta äi ta seljataga, oli kaunis pahane ja ütles:

„On's see laew?“

„Jah Ta peatab weel Beletumis, ja siis on ta kõhe siin.“

„Siis ei atta midagi,“ lausus Kalamake; „pean siin asjasse pühendama, Keola, pole teist teed. Tule ühes majasse!“

Nii astusid nad siis koos elutuppa, ja see oli wäga ilus tuba, paberitapeetidega ja piltidega seintel, ja Euroopa wiisi ehitud kiitsooli, laua ja sohwaga. Peale selle leibus seal raamaturiinul, ja perekonna-pitbel lebas keset lauda; lukutataw kirjutuspult seisis seinä ääres, nii et igauks näha wõis, et see on jõuka mehe maja.

Kalamake kästis Keolal ainaluugid sulguda, kuna ta ise uksest lukutas ja siis puldi laane üles tõstis. Puldist wõttis ta paar kaelapaela amulettide ja meretarvidega, puntrakefe kuitawatud taimi ja roheline palmioksa.

„Mis ma kawatsen,“ ütles ta, „see on midagi imewäärst. Inimesed ennewanasti olid wäga targad; nad tegid imet, ja see on üks neist imedest; kuid see kõik sündis bösel, pimedas, õigete tähtede all ja kõrbes. Sedasama

tahan ma siin oma majas ja heledal päewal-
walgusel teha."

Nende sõnadega pani ta pihli sohwapadja
all nii, et see täielikult oli kaetud; siis wõttis
ta pulbist imepeenest kangast mapi, ja tegi tai-
medest ja lehtedest huntkute, mille ta liiwasele
pännile mahutas. Siis riputas tema ja ka
Keola omale laelapaela ümber. Nüüd seadsid
nad end wastamisi mati nurfadele.

"Nag on läes," ütles nõid; "ärgem kart-
tem!"

Sellega süttas ta taimed põlema ja hakkas
imelikult sõnu pomisema ja palmioõjaga wibu-
tama. Algul oli toas hämar, kinniolewate
aenalaukide pärast; kuid taimed läksid peagi
põlema, ja legid löid Keola poole, ning tuba
hõõgus tules. Siis tõusis suits üles ja pani
Keola pea põõritama, nii et selle filmi ees kõif
pimedaks läks. Minult Kalamake pomin kostis
talle kõrwu. Ja äkki tundus talle, nagu wõ-
pataks matt, millel ta seisis. See oli ätliksem
kui wälk. Samal filmapilgul olid tuba ja
maja kadunud, ja Keola kehask polnud enam
hinge raafugi. Walgushulgad wihiseid ta fil-
made ja pea ümber, ja ta leidis enese mere-
rannal, palawa päikese käes, tugewa, mürlisewa
murdwoolu ees: tema ja nõid seisid seal samal
matil, sõnatult, hingelbades ja üksteisest kõwasti
finni hoides.

"Mis see oli?" küendas Keola, kes jälle oli
tolbunud, kuna ta ka noorem oli. "Hoop, mille
ta mulle andis, oli kui surm."

"See ei tähenda midagi," ägas Kalamake.
"Nüüd on see kõif mööda."

"Ja Jumala nimel: kus me praegu
oleme?" hüüdis Keola.

"Seda ära küsi," wastas nõid. "Kuna me
nüüd siin oleme, siis on meil midagi teha, ja
selle kallale tuleb nüüd asuda. Kuid enne tu-
leb weidi puhata; sina aga mine wahpeal
sinna metsajärgwale ja too mulle selle jafelle
taime ja selle jafelle puu lehti; neid leiad seal
rikkalikult — igast ühest too kolm peotäit. Ja
ole warmas! Peame jälle kodus olema, enne
kui aurik tuleb; oleks filmapaistew, kui sel
ajal kadunud oleksime."

Ja ta istus liiwale maha ning ägas.

Keola läks pikuti randa edasi, mis koosnes
helkwaast liiwast ja korallidest; siin oli palju
igajugu merekarpe; ja ta mõtles oma südames:
"Kuidas see tuleb, et ma seda randa ei
tunne? Tahan teinegi kord siia tulla ja me-
relarpe koguda."

Ta ees seisid terwe rida palme — mitte
nii nagu palmid kahesjal saarel, waid kõif juur-
red ja wärsked ja ilusad. Kuitwanud olfad leh-

wissid kui kuldsedlehwikud mahlatas rohelusel,
ja ta mõtles endamisi:

"On imelik, et ma seda metsa warem pole
näinud. Siia tahan ma tulla, kui see on, ja
siin tahan ma magada." Ja edasi mõtles ta:
"Kui palawaks on äkki läinud!"

Seft Hawaail oli talw, ja päew oli olnud
jahed. Ja mõtles edasi:

"Kus on hallid mäed? Ja kus kõrge kal-
las ripnema metja ja ristawate lindudega?"

Ja mida enam ta mõtles, seda wähem ta
teadis, millisesse saareosasse ta oli jaitunud.

Metsa serwas, kus see ulatas mere ääre,
kaswasid soowitud taimed; puu aga kaswas
weidi tagapool. Kuit nüüd Keola punle lähe-
nes, filmas ta äkki noort naist; sel polnud mi-
dagi seljas peale halja lehepõlle.

"Nii," mõtles Keola, siin maal ei peeta
nähtawasti ritetusest suurt lugu."

Ja ta seisatas, seft ta kartis, et neiu teba
muidu näeb ja siis ära jookseb; ja kui ta nägi,
et neiu itka weel oma ette wahis, ümises ta
waljussti. Kõhe fargas neiu püsti. Ta nagu
oli kahwatu, ta wahitis paremale ja pahemale
poole, ja ta hundes awonesid ta hinge ahastu-
ses. Aga imelik, ta filmad ei waadanud Ke-
ola poole.

"Ere," ütles Keola. "Sa ei tarwitse hirmu
tunda; ma ei söö sind ju ära."

Aga waewalt oli ta suu awanud, kui noor
naine puhmastesse põgenes.

"Imelikud kombat," mõlles Keola. Ja pi-
kemalt järgi mõllemata, tormas ta neiu järgi.

Jookstes küendas tüdruk kogu aja keeles,
mida Hawaail mitte ei räägitud; kuid üfifitult
sõnadest mõis farnaduse tõttu aru jaada, ja
Keola sai niipalju aru, et ta teist inimest hõi-
kas ja neid hotatas.

Ja äkki nägi ta weelgi enam inimest jook-
wat — mehi, naist ja last, kõif tobaras koos.
Need jooksid ja kirjsid nii, nagu oleks tulkehju
puhkenud. Siis hakkas ta ise hirmu tundma
ja pööras Kalamake juure tagasi ning wiis talle
soowitud lehed. Ja jutustas ka, mis wah-
peal juhtunud.

"Sa ei tohi seda tähele panna," sõnas Ka-
lamake. "Kõif see siin on nagu unenägu. Kõif
taob ja ununeb pea."

"Näis, nagu ei näeks mind keegi," ütles
Keola.

"Sind ei nätnud üfifit," wastas nõid. "Meie
kõime siin heleda päikese käes täitsa nägemata,
tõnu nendele ndiaabimõudele. Aga nad kulle-
wad meid; ja seepärast on soowitaw, tafa rää-
kida, nagu seda mina teen."

Wahpeal tegi ta waiha keskele kiwidesi ringi, ja ringi keskmesse mahutas ta lehed. Siis ütles ta :

„See olgu sinu ülesanne, et lehed lõpmaksid. Ka hoolitse, et tuld aegamisi toidaksid. Kuni leef põleb — mis ainult silmapilgu kestab — pean oma asja korraldama; ja enne kui tuht mustaks läheb, wiib meid sama wõim, mis meid siia tõi, jällegi koju. Ole walmis oma tlluga; ja kõige pealt hütia mind õigel ajal, et mitte tult ei kustuks ja ma siia maha ei jääks.“

Niipea kui lehed tuld wõtsid, hüppas nõid kui pöder ringist wälja ja hakkas pikki randa jooksuma, nagu koer, kes suplemas on käinud. Jooksmise juures kumardas ta wahetpidamata, et merekarpe üles tõsta; ja Keolale näis, nagu läigiksid need, kui ta neid puudutas. Lehed põlesid heleda leegiga, mis neid kiiresti häwitaks; ja äkki oli Keolal waid weel peotäis alles, ja nõid oli kaugel, jooksis ja kumardas alalõpmata.

„Tagasi!“ kisedas Keola. „Tagasi! Lehed on praegu otsas!“

Seepeale pööris Kalamake ümber, ja oli ta warem jooksnud, siis lendas ta nüüd. Aga nii rutu kui ta ka jooksis, lehed põlesid siiski kiiremini. Leef tahkis parajasti kustuda, kui ta suure hüppega matile kargas. Ohuwapustus tema hüppe puhul kusutas tule, ja samal silmapilgul kadusid rand ja päike ja meri, ja nad seisid jällegi oma elutoa hämaruses, künipandud lunkide taga. Ja jälle wärlses nende teha, ja nende filmad olid nagu pimestatud; ja matil nende wahel oli hunnik dollarid. Keola tormas afende juure ja awas ühe: parajasti sõttis auril lahesuhu.

Samal õhtul wõttis Kalamake oma wäimehe kõrwale ja jurus talle 5 dollarit pihku, üteldes :

„Keola, kui tark oled — mille juures ma igatahes tahtlen — siis mõtle, et magasid täna õhtupoolikul werandal ja nägid und. Olen wäheste sõnadega mees, ja minu abilisteks on inimesed, kes wähe mäletawad.“ Enam ei lausunud Kalamake midagi; et kunnagi enam ei rääkinud ta sellest loofi. Aga Keolale ei annud juhtumus enam rahu. Oli ta warem olnud laisk, siis ei teinud ta nüüd mitte midagi.

„Milleks peafsin lõõb tegema,“ mõitles ta, „kui mul on äi, kes merekarpidest ostab dollarid teha?“

Kiiresti oli ta oma osa wälja annud. Ta ostis selle eest ilusaid riideid. Ja siis oli tal sellest tahju, ja ta mõtles :

„Oleksin paremini teinud, kui oleksin ostnud hakklauda; sel oleksin wõinud terve päewa muusikat teha ja seega oma aega wiita.“

Ja siis läks ta Kalamake peale pahaseks. „Sel mehel on koerasing,“ mõitles ta; „ta wõib, nii palju kui soowib, dollarid rannalt koguda ja lajeb mind tühja hakklauda pärawi muretsema! Olgu ettewaatlik: ma pole mõni wäite laps, olen sama kawal kui tema, ja tean ta saladust!“

Ja ta kõneles oma Lehuaga ja kaebas ta isa ülespidamise üle.

„Jätaksin oma isa rahule,“ ütles Lehua, „sest on liig hädaohtlik, tema teele astuda.“

„Niipalju teen ma temast wälja!“ hüübis Keola ja nihutas sõrmega. „Wean teda ninapidi. Ta peab tegema, mis mina tahan.“

Ja ta rääkis Lehuale loo. Kuib Lehua raputas pead ja ütles :

„Sa wõid teha, mis soowib; kuid tea, kui ja minu isa teele ette astud, siis ei kuulda sinust enam sõnagi. Mõtke ühe, mõtle teise peale: mõtle Hwa peale; see oli aumees ja ehitajakoogu liige ja käis iga aasta Honolulu; ja ei ükski kondike, ükski karmake ei kuuluta enam ta olemasolu. Mõtke Kaman peale, kuidas ta aegamisi lõhnaks jäi kui niit, nii et teda ta oma naine ühe käega üles tõstis. Keola, ja oled rinnalaps mu isa käes; ta wõtab sinu pöidla ja nimetisõorme wahela ja sõõb su ära kui kalafese.“

Nüüd tundis Keola Kalamake ees hirmu, kuid ühtlasti oli ta wäga edew; naise sõnad wihastasid teda, ja ta ütles :

„Hüwa! kui ja nii mõtleb, siis tahan sulle näidata, kuldõrra ja effid!“

Ja ta läks otsemat teed oma äia juure, kes istus elutoas; seal ütles ta :

„Kalamake, tahaksin omale kannelt.“

„Nii! Sa tahaksid?“ ütles Kalamake.

„Jah; ja on wist kõige parem, kui ütlen sulle awalikult: tahan tingimata! Mees, kes dollarid rannalt wõib noppida, jõuab kindlasti hakklauda osta.“

„Mul polnud aimugi, et ja nii tark oled,“ wastas nõid. „Urwasin, et oled rumal ja mitte millekski kõlbulik pois, ja ma ei osta sulle seda kirjeldada, kuidas rõõmestan, et effisin. Nüüd tahaksin peaaegu ustuda, et olen sinus leidnud abilise ja järeltulija. Hakklauda? Pead saama kõige parema, mis iganes Honolulu müügil. Ja täna õhtul, niipea kui pimedaks läheb, ajume mõlemad, sina ja mina, teele, et raha tulla.“

„Kas läheme jälle sinna randa?“ küsis Keola. „Ei, ei!“ wastas Kalamake; „pead kõhe alguses enam mu saladust nägema. Wiimane

ford õpetasid sind merekarpe noppima; seeford pead õppima kalu püüdma. Kas oled küllalt tugev, et jaksad Pili paadi merde lükata?"

"Arwan, et küll," vastas Keola. "Aga miks ei tarmita me oma, mis ju ka weetindel ja nagu sõltu ootaks?"

"Selleks on mul oma põhjus, millest ja täitsa aru saad, enne veel kui hommik loidab," ütles Kalamake. "Pili paat sõidab mu ettevõteteks paremini. Nii siis, kui soovid, siis saame seal kolku, niipea kui pimedaks on läinud; wahpeal hoidkem ast oma teada, sest pole põhjust olemas, et perekond meie äriasju teaks."

Mees pole magusam, kui seda oli Kalamake hääl, ja Keola juutis oma rahulolekut waevalt warjata.

"Mul oletas wõinud kanud juba nädalate eest käes olla," mõtles ta; "selles ilmas on ainult wahje ju'gust waja."

Kohe peale seda nägi ta Rehmat, kes nuttis. Juba mõtles ta pooleldi, talle ütelda, et kõik juba korras on.

"Aga ei," ütles ta; "ootan, kuni wõin talle oma hakkanda näidata; siis waatame alles, mis tüdruk ütleb! Wõib olla saab ta siis tulewikus aru, kui tark ta mees on!"

Niipea kui pimedaks oli läinud, lükkasid isa ja wäimees Pili paadi wette ja seadsid purje üles. Meri oli tormine, puhus äge tuul; aga paat oli kiire ja kerge ja kiw ning lendas üle woogude.

Nõial oli latern kaesas; selle süütas ta, ja hoidis teda siis sõrme küljes, mis oli läbi rõnga pistetud; ja mõlemad istusid paadi tagumises osas ja suitsetasid sigarid, millest Kalamakel alati suur togawara oli.

Nad kõnelesid sõpradena nõidumisest ja suurtest summadest, mida sellega wõimalik on teenida, ja mida nad kõigepealt ostaksid ine. Ja Kalamake rääkis kui ija.

Alti waatas ta ümberringi ja ta ütles tähte poole, ja tagasi saarele, mis juba kolmweerand osas oli wajunud mere warju; ja näis, nagu mõtleks ta põhjalikult järgi, kus kohal nad praegu wõisid ajuda.

"Waata," ütles ta siin on Molokat juba kaugel meie seljatago, ja Marssi on kui pilw; ja nende kolme tähe järgi wõin osustada, et oleme jõudnud juba õigele kohale. Seda mereosa kutsutakse surnutemereks. Siin kohal on meri erawõrralikult sügaw, ja loqu ta põhi on kaetud inimluudega. Ja loobastes all põhjas elawad jumalad ja tondid. Merewoolus läheb põhjapoolle — kiiremini kui suudab ujuda haitala, ja iga inimese, kes siin üle parda kukub,

sisub ta ligi kui metšit hobune ning wiib ta kaugele, kaugele okeani. Alti wõisib siis intmene ja wajub põhja, ning ta luud-kondid wifatakse teiste hullu; ta hinge aga jõowad jumalad."

Nende sõnade juures waldas Keolat hirm ja ta waatas ümberringi, ja tähtede ning laterna walgulsel näis nõid muutawat.

"Mis sul on?" küendas Keola, kähku ja terawalt.

"Mul pole wigi midagi," ütles nõid; "aga siin on kerge, kes on wäga haige."

Nende sõnadega lasi ta oma laterna lahti, ja waata ime! Kut ta oma sõrme rõngast tõmbas, jäi sõrm peatama, aga rõngas lagunes, ja ta lasti oli juba kolme kae suurune.

Seda nähes kritskas Keola ja kattis oma näo kätega.

Kalamake aga hoidis laterna kõrgel ja ütles:

"Waata parem minu nägu.

Ja ta pea oli suur nagu mõni tünn; ja itta veel kaswas ja kaswas ta, nagu pilw kaswab mäe küljes, ja Keola istus ta ees ja kritskas, ning paat lendas läbi kõrg te lainte.

"Ja nüüd," ütles nõid, "mis sa nüüd arwad oma hakkandast? Kas oled ka kindel et sa p.rema meelega et taba sõõti laud. Ei? No, siis on hea; sest ma et solli. kui mu wuqulased oma ettevõtetele kõhklewad. Aga hakkan mõtlima, et on parem, kui lahtan sellest paadist, sest mu teha parjub loqu oja, ja kui ma paremini tähele et pane, siis wajub paat peegi põhja."

Sellega wiskas ta oma koiwad üle parda. Ja jamal filmapilgul, mil ta seda tegi, läts ta suurus kolme:üüne- wõi neljajümne kordseks, ja nimelt nii kähku, nagu intmene näha ja mõtelda wõib. Nii seisis ta kuni kaenla alla meres, ja ta pea ja õlad näisid olewat suur kõrge saar; lained aga laskusid wastu ta rinna ja murdusid nagu kalju wastu.

Paat tormas itta veel põhja juunus; Kalamake aga sirutas kae wälja ja wõttis paadi pööbda ja nimetis sõrme wahlele ja pigistas selle puruks kui kuitwiku. Keola aga kukkus merde.

Ja paadi osad purustas Kalamake oma peopesal ja paiskas siis jäänused penikoormate kaugusele. Ja siis lausus ta:

"Wabanda, et ma laterna kaesa wõtan; sest mul on veel kaugele minna, ja maa on kaugel ja mere pind pole ka ühtlane, ja tunnen ka inimluud oma warwaste all."

(Järgneb).

„Meie“.

Inglise kirjanik Booth Tarkington.

Highland Street kuulus ühe niisuguse uue linnajao külge, mis, nagu öeldakse, üleöö on tekkinud; kusjuures me muidugi nelja wõi wiit aastat mõtleme. Kui wanad põlised kodanikud, kes elasid enam-wähem linna keskpai-gas, siia wälja tulid, siis hüüdsid nad imestanult: Issand Jumal, kunas on see ometi kõik sündinud? Pole wist enam kui aasta tagasi, kui pühapäiwiti weel siia rändasime ja nüüd waata ometi, igalpool ainult mesinädalamaja-kesed.“

Mõlemal pool Highland-Street'i ääres seisid wäikesed, walge krohwiga kae-tud ja roheliste aknalukidega warus-tatud suwilad, mis kõik äratasid mulje, nagu elaksid seal sees abielupaarid oma mesinädalaid. Elanikud ise aga pidasid end auwäärseteks ja ammu juba abielus olewateks; ei puudunud isegi need, kes peagi kawatsesid pühit-seda oma kümneaastast abielujuubeli.

Kõige suurem maja Highland-Street'il oli mr. ja mrs. Sullender'i „õoneskiwi-ja krohwhoone.“ Nii ja mitte teisiti oli teda nimetatud ühes ajaleheartiklis ja selle alla oli mahuta-tud päewapilt allkirjaga: Uus Sullen-deri-kodu Highland-tänawal. Sullenderi-kodu oli terve tänawa suurim ja wanem, siis peeti temast ka kõige enam lugu.

Noor proua William Sperry, kelle sama noor mees hiljuti oli omandanud Highland-Street'i wähe-ma suwila, pol-nud sugugi weendunud Sullender'i täht-susest, nagu see öieti oleks pidanud olema. Kui arwesse wõtta, et Sperry abielupaar alles hiljuti päralt oli jõud-nud ja seepärast weel kuigi intiimsel jalalei seisnud sealse seltskonnaga oleks wist suurem aukartus traditsioonide wastu tarwilik olnud.

„Ei,“ ütles mrs. Sperry pärast oma esimest külastust Sullenderi majas, „niisuguseid inimesi ei kannata ma, nad on hirmsad, Will.“

„Nonoh, mis siis on?“ pärís mees. „Leidsin omapoolt, et nad on wäga lahked ja sõbralikud, ja siis —“

„Ja, ja, ja, niisugune lääniisandate ja wasallide wiis! Mul pole midagi see-wastu, kui peaksin wasalli mängima,“ seletas mrs. Sperry, „aga lääniherra ülespidamist ei taha ma tunnistada inimese juures, kel on waid üheksatoa-line willa ja ühe auto garaash.“

„Neil wõib ju ainult üks auto olla,“ naeris mees, „aga garaash on ometi kahekordne. Teisel korral elab autojuht.“

„See siis õigustab Sullender'ite lää-niisanda-kombeid?“

„Neid pole ma sugugi tähele pannud,“ protesteeris mees, „minu arwates olid nad wäga armsad inimesed. Muidugi teab Sullender, et tal ärilises suhtes palju edu on ja see laseb tal weidi ülewalt alla kõnelda, aga muidu on ta igati „allright.“

„Weidi ülewalt alla on hea,“ pomi-ses prouake. „Kas kuulsid, kuidas ta enesest kui mõnest „realtorist“ kõneles?“

„Noh, seda ta ongi; ta kaupleb ju maatükkidega.“

„Tema Kõrgus Realtor!“ hüüdis mrs. Sperry salwawa pilkega. „Tuleks töö-POOLST uus ooper kirjutada, mille peal-kirjaks oleks „Il Realtor.“ Kõik need romantilised sõnad: Toreador, Real-tor — —“

„Holla, holla,“ ütles mees, „nüüd pane punkt! Mingisugusel põhjusel oled sa enese ägedalt sarkastilisse mee-le-olusse rääkinud. Leian, et Sullender'id on armsad inimesed, ja proua Sullender on lihtsalt armastuswäärseim...“

„Armastuswäärne?!“ kisendas mrs. Sperry. „Kui ta ainult oma armastus-wäärsusega lepiks! Ta on ülewoola-walt õrn, ta on inglitaoline, ta on liht-salt wäljakannatamatu; mrs. Sullender on magusaim kõigist magusaist naistest, keda ma kunagi oma elus olen näinud, ja olen weendunud, et ta mees elab koeraelu.“

„Milline mõttetus!“ wastas Sperry. „Iga inimene räägib, et ta säärast ide-aalist abielu pole näinud ja et nad — —“

„Iga inimene räägib?“ osatas prouake. „Tunnen seda tüüpi magusaid naisi; iga tegewuse kohta oma elus on

neil oma ennast ohwerdaw põhjus, ja siis teewad nad just seda, mis neile nalja walmistab, ja ka iga teine peab seda tegema, mida üks sarnane magus naine tahab. Kes on siis see „iga inimene“?“

„Noh, see on mu üldine mulje,“ oli mees nõus, „usun, et mul on midagi sarnast — — —“

„Sa usud seda ainult?“ katkestas naine jutu. „Küllap näed Wean kihla, kuu jooksul awan su silmad.“

„Topp,“ ütles mr. Sperry, „aga kui see sul selle aja jooksul korda ei lähe, siis pead sa järgi andma, et oled eksinud?“

„Kindlasti mitte, aga sina oled selle ajani enese wälkeselt otsuswõimetuks tunnistanud. Mina aiman sääraseid asju loomusunniliselt ja tean, et ma mrs. Sullender'i suhtes ei eksin.“

Mr. Sperry lõpetas waidluse, et mitte kuulda, et naisel pidada alati olema „wiimane sõna.“ Mrs. Sperry jaoks polnud lugu ammugi weel lõppenud. Ta oli nimelt otsustanud, et temal peab tingimata õigus olema; oma nooruse peale waatamata oli tal juba kogemusi, et naise jaoks, eriti abielu esimestel aastatel, on see väga tähtis, kui ta alati oma eksimatust saab tõendada. Kui tihti oli ta kuulnud wanemaid abielumehi, oma isa, onusid ja teisi tuttawaid oma naistega järgmiselt rääkiwat: „Kas näed, Fanny, nüüd oled sa jälle eksiteel, just nii nagu 1897 James Thopson'i kirjutusmasinaga; ja kas tead weel — aasta hiljem — kuidas sa oma soowi kohaselt talitasid ja maja rohelisteks lasid wõõbata; hiljem ütlesid aga isegi, et roheline on inetu ja et kollane on ainult wärw, mida sel puhul wõib tarwitada, nagu mina seda alati olin jutlustanud.“

Nii juhtuski, et järgmisel hommikul proua Sperry ühe 8-aastase poisi naariwsete, kuigi süngete paljastuste teel wiidi meeldiwasse ärewusse. See oli wara hommikul, umbes kella 10 paiku, kui proua oma aiatoölt üles waadates — silmas wäikest mehikest, kes aiawärawa luku kallal nokitses. Ta hüüdis poisile:

„Kas soowid midagi, mu wäike?“

Poisikesel läks kord ust awada, ta tuli sisse ja hakkas proua Sperry poolt

kaewatud aukusid lillepeenral tähelepanelikult silmitsema.

„Kas oled ilusaid usse leidnud?“ küsis ta.

„Ei, seda ma ei ole,“ ütles mrs. Sperry, „peale selle arwan ma, et pole üldse ilusaid usse olemas. Ussid on alati hirmsad.“

„See pole õige,“ wastas poiss lihtsameelselt, „on olemas palju ilusaid ussikesi.“

„Seda ma ei usu.“

„Siiski.“

„Ei, ei!“

„Siiski,“ ütles poiss kangekaelselt, „kõik inimesed teawad, et on olemas palju ilusaid ussikesi.“

„Kes on sulle niisugust rumalust rääkinud?“ küsis prouake ärritatult.

„Seda tean ma.“

„Kes see siis oli?“ nõudis mrs. Sperry.

Poiss kahkles: „Ema,“ ütles ta lõpuks „küllap see teab.“

Proua waatas poisile imestanult otsa: „Kuidas on su nimi?“

„George, nagu isalgi,“ wastas poiss wäljakutsuwalt.

„Kas sa ei ela seal teisel pool?“ päris daam.

„Jah,“ ütles ta uhkelt ja osutas seejuures uhkelt George M. Sullender'i kodule.

„Aga George, sa ei taha ometi ütelda, et su ema ussikesi ilusaks peab?“

„Siiski,“ noogutas poiss pead, „ta nimetas kord mu isa ussiks.“

„Mis?“

„Ta ütles talle rumal uss, ja kui ta seda on, siis peab ometi ka ilusaid usse olema,“ ütles poiss wõidurõõmsalt.

„George!“

„Ja täna hommikul andis ta talle peksta.“

„Mis?“

„Luuaga,“ seletas poiss ja hakkas üksikasju arutama, „lõi teda luuawarrega ja oh, kışendas seejuures hirmsasti.“

Mrs. Sperry oli seniajani waimustuses pealt kuulanud; äkki tuli talle aga meele ta hea kaswatus. „George,“ ütles ta selgelt, „kuidas tohid sa oma papast ja mammast nii kõneleda?“

Kuid see ei awaldanud George'i peale mingisugust mõju; kaheksa-aastased lapsed saawad väga hästi aru,

kui nad wanemates inimestes huwi äratavad ja nad tunnewad sellest suurt rõõmu. „Eile wiskas ta talle klaasitäie wett järgi,“ jatkas ta, „mammi wihkab papit.“

„Aga miks siis?“ Mrs. Sperry ei suutnud lihtsalt hoiduda seda küsimast.

„Ta ütleb, papi ei teenida, ja papi ütleb, et mammi raha aknast wälja loopiwat. Ja siis peksab papi ka mammit.“

„Mis?“

„Jah,“ kinnitas George, „wiimasel nädalal peksid nad jällegi üksteist. Ja — —“

Poiss oleks hea meelega weel edasi jutustanud, kuid selles katkestas teda mrs. Sullender, kes seisis aiawärawa juures ja wiipas käega. „Georgie,“ hüüdis ta, „sa halb wäike poiss, oled ometi wäikesele Nataliale lubanud, et temaga mängid, ja nüüd ootab ta sind juba tükk aega.“

„Tulen juba,“ hüüdis George, näis aga wäga pettunud. Aegamisi ja wastu tahtmist lahkus ta aiast ning sammus mrs. Sullender'i käe kõrwale minema, kus juures mrs. Sullender sõbraliku peanoogutusega mrs. Sperry't terwitas.

Mrs. Sperry mõtted koondusid oma mehe ümber. Oleks ta ometi juba kodus! mõtles ta.

Kuid oma triumfi hoidis ta õhtuks, kus ta mees mugawalt tugitooli asetus ja oma shagpiipu suitsetas.

„Täna hommikul käis siin külaline,“ ütles ta päikesepaistelise palega, „Mr. George M. Sullender oli siin.“

„See on imelik,“ arwas mees, „nägin ise, kuidas ta hommikul wara ärisse sõitis.“

„See oli aga George M Sullender junior.“

„Kes see on?“

„Wäike poeg,“ seletas proua, „ta tuli meie aeda, et „ilusaid usse“ otsida. Ta ütleb, mõni uss peab ilus olema, sest mrs. Sullender nimetada oma meest alati ussiks, ja laps peab oma isa ilusaks.“

Mrs. Sperry ajas silmad pärani: „Mis sa seal räägid?“

„Proua kutsub oma meest ussiks,“ ütles mrs. Sperry, „kuna ta tema arwates küllalt raha ei teenida, see waene mees; wõib olla, olen ma teda weidi karmilt arwustanud, ta on tõesti kahjatuswäärt. Muidugi peksab ta ka oma

naist, kui ta teda kinos kawaleeridega näeb, kes talle ei meeldi. Kuid waewalt wõib talle mingisuguseid etteheiteid teha. ja alles läinud nädalal on nad end oma laste juuresolekul kolkinud.“

Mr. Sperry kargas püsti ja astus oma naise ette: „Kellest sa õige räägid?“

„Sullender'itest,“ ütles naine lihtsalt. „Kas tead, see oli tõesti nii, nagu üks neist süngetest Wene kurbmängudest; selle hukkaläinud perekonna kohutaw perekonnaelu seisis mu ees alati: alalise, wäiklased hõõrumised, mis ikka ärewamaks ja ägedamaks kujunewad ning lõpuks sõimuwalinguteks ja kaklemisteks arenewad. — Ja siis teiselpool jälle, kui teised inimesed, nagu meie, juures wiibiwad, siis see silmakirjalikus, see alatu petmine — oh, see on tõesti ilge lugu; nii inetu, et ma peaaegu soowiksin, sul oleks oma rutulise otsustusega õigus, mu waene poiss!“

Mrs. Sperry awaldas selle wäikese kõne puhul suurepärasest dramaatilist talenti, eriti, kui ta lõi wäikese realistliku kujutuse Sullender'ite igapäewasest elust. Mehel kukkus piip suust.

„Ehk selgitad seda mulle lähemalt,“ ütles ta, ja usinalt asus mrs. Sperry tööle, et wäikese George paljastusi kirjeldada. Wõib olla, oli kirjeldus weidi sihiliku wärwinguga, weidi ilustatud, ja asjad, mida Georgie oma lapselikus keeles waid maininud oli, olid ehk äärmuseni täiendatud. Igatahes pidas ta üldisest kinni tõsiasjade niidist ja oli loomulikult pahane, kui mr Sperry pead raputas ja kahtlemist awaldas.

„Armas Jumal,“ hüüdis proua, „kas usud, et mina selle kõik wälja olen mõtelnud?“

„Ei, ei,“ wastas mees kähku, „aga ehk waletas laps.“

Mrs. Sperry waatas oma mehele kaastundlikult otsa: „Kuule ometi,“ ütles ta, „waese Georgie lapselikus lobisemises awaldus mulle kogu nende inimeste sünge elu — nagu mõnda realistlikku romaani lugedes. Kui lapsed midagi wälja mõtlewad, siis jutustawad nad uskumatuid ja juhtumusrikkaid lugusid. Kas usud siis tõesti, et wäikese Georgie fantaasia on wälja mõtelnud selle igapäewase elu tragöödia?“

Mees sügas kukalt. „See on tõesti imelik!“

„Imelik ? See on hirmus ja kahjuks liig tõsi.“

„Näib tõesti nii,“ ütles mees kurvalt. „Igaks juhtumuseks peame selle asja oma teada ja ärme räägime sellest kellelegi, eks ?“

„Ja, ja,“ arwas mrs. Sperry hahameelselt, „aga lõpuks ei puutu need inimesed ju sugugi meisse, ja seepärast leian ma täitsa ükskõikse olewat, kas me sellest räägime wõi mitte.“

„See pole aga ükskõikne,“ ütles mees üles waadates ; ta oli nähtawasti naise rõhutusest midagi aru saanud. See äratas ta tähelepanu : „Oled sa sellest juba rääkinud ?“

„Ei, ei,“ ütles naine kergelt, „igatahes mitte kellelegi, kel selle kohta isiklikku huwi oleks.“

„Halb,“ hüüdis hra. Sperry, „kellele?“
„See pole tähtis ; mu täditütar Ethel käis õhtupoolikul mind külastamas, ja siis jutustasin talle selle loo paari sõnaga. Mis sa end ilma asjata ärritad ?“

„Seda ma ei tee,“ protesteeris mees wawalt kuuldawalt, „ma ei soowi ainult, et meid kohwijuttude lewitajateks hakataks pidama.“

„Olen sulle ometi ütelnud, et Ethelil pole selle asja wastu minigisugust huwi : ta peab kindlasti suu.“

„See oleks esimene kord !“

„William, palun ! Ja peale selle ei käi ta sugugi Sullender'i ringkondades.“

„Ei, aga ta parim sõbranna, mrs. Howard Peebles, on mrs. Frank Dean'i tüdi, ja mr. Frank Dean on Sullender'i kaasosanik.“

„Ka realtor,“ ütles mrs. Sperry jäise häälega.

Mr. Sperry istus uuesti tugitooli ja kahmas pea käte wahale. „Soowiksin, et oleksid suu pidanud,“ ütles ta.

Mrs. Sperry oli wihane. „Sa pahanad waid, sest et mul oli Sullender'ite suhtes õigus, ja tahad kätte maksta ning teed mulle etteheiteid. Kas see ei ole wäiklane ?“

Mees oli haawatud. „Iialgi poleks ma uskunud, et sa mind kunagi nii nime- tad,“ ütles ta, „wähemalt mitte nii pea pärast meie pulmारेisi !“

„Ja ka minul oli põhjust loota, et sa mulle ette ei heida pahatahtlikku jaimuhimu, vähemalt mitte meie abielu

esimestel nädalatel.“ Ja märtrinäoga lahkus ta toast.

Järgmised päewad olid ehamuga- wad. Kohati üksteist suure tsere moniaga nagu oleks nad praegu alles tutwustatud, ja see wõimatu olukord kestis kolm päewa ; siis tuli pööre. Kolman- dal õhtul, pärast pühalikku õhtusööki 15 ruutmeetrit suures söögitoas, läks mrs. Sperry aeda, et oma iiriseid kasta, ja mr. Sperry lahkus oma piibuga tugitooli. Akki pistis mrs. Sperry oma pea ukse wahelt sisse : „Au — mr. ja mrs. Sullender — au !“ ütles ta. Pea kadus jälle, ja mees tõusis segaselt püsti ning läks balkonile wastu, et oma külalisi terwitada. Ta naine oli parajasti kohal ja pakkus Sullender'ite närwliku hoolikusega istet.

„Tänan, tänan,“ ütles mrs. Sullender pehme häälega, „meie läheme täna õhtul mujale ja tahtsime ainult mööda minnes Teie suurepäraseid iiriseid imetleda. Oleme tükk maad edasi — Wawerley-tänowale — kutsutud. Kas tunnete sealseid inimesi ?“

„Ei ma ei usu mitte.“

„Noh, meie arwates ei wõi neid inimesi meie tänowa inimestega wõr- relda,“ ütles mrs. Sullender wäikese, kahjatsuswäärse naeratusega, „kardan, nad armastawad weidi — juttusid lehwi- tada.“

„Oh, kas tõesti ?“

„Kardan ikkagi, pomises külaline. „Alles eile kuulsime hirmsa skandalioo. Ta oli iikuma pannud üks wäga noor abielupaar. See on ometi wäga ebatark, kui inimesed niisuguseid asju oma naabritest räägiwad, eks ?“

„Muidugi, loomulikult,“ kinnitas mrs. Sperry.

„Teadsin kohe, et Teie samal arwa- misel olete,“ ütles mrs. Sullender rahus- tawalt, „see on tõesti wäga ebatark.“

Mrs. Sullender läks oma mehega aegamisi ukse poole. „Ah, mis mul weel ütelda oli, mrs. Sperry, kas mä- letate weel wäikest Georgie't, kellega Teie hiljuti siin aias juttu ajasite ?“

„Ja — ah,“ ütles mrs. Sperry weni- tades.

„Arwan, et Teie teda enam näha ei saa, seda waest wäikest Georgie Goe- ble'i !“

„Georgie — keda, palun?“

„Georgie Goble,“ ütles mrs. Sullender, „ta on meie autojuhi pojake. Goble'i'd elasid meie garaashi teisel korral, ja ma kardan, nad ei saanud oma wahel hästi läbi. Lõpuks on naine mehele selgeks teinud, et nad teise linna peawad kolima, lootuses, et seal autojuhi-palgad paremad on. Ärwasin, et Teil kahju on, kui seda poissi enam ei näe. Head ööd. Head ööd, mrs. Sperry.“

Saadetuina abielupaari Sperry nõrgalt pomisetud „head ööd'est“, kadusid mr. ja mrs. Sullender Highland-Street'i pimedikku. Siis pööris mrs. Sperry oma kokkunud mehe poole: „Ta on meile oma seisukoha awaldanud, Will.“

„Jah,“ ütles mees, „aga kui kõike arwesse wõtta, siis oleme meie odawa hinnaga pääsnud.“

„Meie?“ küsis prouake kuulatades. „Kas sa ütlesid meie?“

„Jah,“ wastas mees, „usun, et oleme hästi pääsnud.“

Mrs. Sperry lendas oma mehe käte wahele. „Oh, William,“ hüüdis ta waimustatult, „ole alati niisugune mees, kes mulle seda lugu enam 30 wõi 40 aastat hiljem meele ei tuleta! Luba, William, et sa alati meie ütled, kui min a ühe suure rumaluse olen teinud.“

William lubas seda, ja mis enam on, ta on oma lubaduse pidanud.

Terwitus tundmatule.

Saksa kirjanik Hans Gätgen.

- Pingi nurka toetudes, istusid sa waksali ees. Sinu silmad eksisid nagu linnud kaugele ja sattusid minu silmadesse nagu wõrku.

Ja kui rong oli mürisedes ja ähkides jaama ette sõitnud, siis istusime, nagu nägematudest kätest üksteise juure juhitud, üksteise wastas.

Jälle wajusid su silmad minu silmadesse, ja ma teadsin, et sügawalu oma mustad suled oli laotanud sinu hinge peale.

Kas pidin sinuga rääkima? Kas pidin waikiwad sõnad, mis minu ja sinu wahel edasi ja tagasi jooksid, kuuldawaks tegema teistele, kes meie tumber istusid?

Ma waikisin.

Mis ma sulle sinu teadwuseta ja ometi oh! nii sügawasti tuntud walu lohutuseks wõisin anda, mahutasin ma oma pilkudesse, mis nagu walged liblikad sinu poole heljusid.

Kas tegin ma sulle waikimisega walu?

Wõi tundsid sa, kuidas pehmendawate, kaastundlikkude pilkude balsam tasakesi maha tilkus sinu hinge haawale?

Ma ei tea seda.

Rong peatas. Me lahkusime wagnist. Sina seisid kaua ja waatasid mulle järele.

Ja sinu wari — — wõi oli see sinu hing? — — wiibis mu ligidal tundide kaupa wõõras linnas.

Igal pool.

Sa wiibid minu juures weel praegugi, mil seda kirjutatan. Ja ma terwitan sind, tundmatu!

Ja kui peaks lahke tuuleõhk selle lehe kandma sinu sügawate, haruldast sügawate silmade ette, siis tea: Wõrk rääkimata sõnadest, mis wahetasime, on hõbeselgelt ja õnnestawalt tost päewast saadik minu päewadesse tõmmatud ja mälestuse waikne hingeõhk heliseb wahetewahel nii südamlilikult ja imelikult . . .

Ülikooli sõber.

Prantsuse kirjanik J. Montet.

Senaator Konstantin Varaadin oli oma kabinetti astunud, ja, nagu iga hea wenelane, kes alustab tähtsat toimingut, tõmbas ta oma paberossist esimesed mahwid. Teener astus tuppa.

— Ekstsellents, keegi on all ja soowib Teiega rääkida.

— Mida ta soowib?

— Ta ei taha seda ütelda kellelegi peale Teie enese.

— Mis on ta nimi?

— Ta ei ütle seda.

— Miks ei saada Teie teda minema?

— Ta ei lähe.

— Kuidas! ta ei lähe? . . .

— Ta ütleb, ta olla Teie ekstsellentsi lapsepõlwe-sõber, ja et Teie ekstsellents wihastada wäga, kui rööwitakse Teilt rõöm teda näha saada.

— See on kummaline! Hüwa, saatke ta siia.

Möödus kaks minutit. Siis awanes uks, ja läwele ilmus inimene. Senaator Varaadin, kes jäi laua taha, waatas talle otsa, ja ei tunnud teda ära. Võõras tuli otse ta juure ja, ilma et oleks aega annud mõtlemiseks, kahmas ta oma käte wahele.

— Kallis sõber! hüüdis ta. Kuidas olen õnnelik, et sind näen! Ja kuidas käsi käib sellest ajast saadik, mil sind enam pole näinud? Hästi? loodan. . .

Senaator wabastas enese suure wae-waga.

— Wabandage, ütleb ta külma kõlaga, kas olete nii wäga kindel, et mina just olen Teie sõber?

— Kuidas! sa kahtled weel? Kas siis olen see wõrra muutunud, oh Jumal küll! sellest ajast saadik, mil õppisime koos õigusteadust lütseumis?

— Lütseumis?

— Muidugi. Näen, et tuleb sulle oma nimi ütelda. . . Loodan, et ta sulle wii-witamata meele tuleb. Kuid su mälu, tõepoolest! on halwem kui minu oma... Wassiili Sarkof! Kas tunned mu nüüd ära?

Wassiili Sarkof! Tõepoolest, senaator Varaadin mäletas seda nime. Kuid, jäl-

legi! kahekümnewiieaastase wahemaa järgi on ju lubataw inimesi mitte silmapilkselt ära tunda!

— Wabandage, ütles senaator wiisaka naeratusega, kuid kinnitan Teile, et selle pika aja jooksul on mul Teie wälimus weidi meelest läinud. . .

— Imelik! wastas wõõras weidi etteheitwa rõhuga. Oleme ometi koos külaldaselt häid noorussilmapiilke weetnud! . . .

Ta oli laua lähedusse istunud, perekondlikult, inimesena, kes enese tunneb kodus olewat, ja jatkas nüüd kergelt oma armastuswäärist westlemist, üles äratades wanu mälestusi, meele tuletades nimesid, mainides juba ununenud andmeid. Polnud kahtlust: ses oli tõepoolest senaatori wana sõber Wassiili Sarkof, kes istus praegu kabinetis. .

Huwitaw poiss, see Wassiili! . . Mil-line kõneosawus! Ta jatkas ja jatkas, katkestamata ja puhkamata, lubades oma wastaspoolele waid aegajalt mõne ühesilbilise wastuse wõi aga peanoogutuse. Suurepärase westja, enam weel, inimene, kes oskab igast asjast pajatada filosoofi ja humoristi üleolewa ja tabawa otsustawusega.

Kuigi teda külalise fantaasia hõõguw tuli joowastas, pidi senaator Varaadin pool tundi siljem tahtmata eneselt küsima:

— Milleks, kuradi pärast, tuntakse pärast 25-aastast waheaega tarwidust astuda minu kabinetti, et awaldada mulle ilutulestust, mille sihti ma alles pean ära ootama?

Ja järgides selle oma intiimi mõtte loogikat, jõudis auwäärne senaator ot-susele, et siht wõiks olla saja rubla laenamine. Ilmus teener:

— Teie ekstsellentsile on kaetud.

Konstantin Varaadin heitis seinakel-lale tänuliku pilgu.

— Kell on kuus, tõepoolest, ütles ta. Teie wabandate mind, mu kallis Sarkof. Kuid lõuna on kaetud, ja mu naine ootab mind. Olin õnnelik, et Teid näha sain.

— Konstantin, ütles Wassiili, see pole ilus. Sa oled külm mu wastu.

— Kuidas, külm? See on ju lõunasöök, mis mind ootab!

— Me sööksime koos mitte vähema hea meelega.

— Kuidas nii, m e i e?

— Eks sina ja mina, ja sinu naine ka, tema ilma ütle mata.

— Teie kutsute enese lõunasöögile?

— Mul puudub selleks häbematus. Sina kutsud minu. . .

— Teie usute seda?

— Olen selles weendunud.

Ja äkki tõmbas Wassiili Sarkof oma taskust rewolwri välja, mille ta oma ette lauale asetab.

Konstantin Varaadin tegi äkilise liigutuse, kuid kohendas enese siis jälle endiselt istuma.

— Mu kallis sõber, jatkas Wassiili, oma relwaga ettevaatlikult mängides, olen õnnelik, et sind näha saan pärast nii pikka waheaega, et ma kuidagi sellega ei saa leppida, kui peaksin kohe lahkuma. Muu seas, huwi, mis ma sinu wastu tunnen, on nii tugew, et ta isegi ei peatu su isiku puutumatus ees. Mul on soow tutwuneda sinu omastega, su naise, su lastega, kui sul neid on, ühe sõnaga: kogu su perekonnaga! . . . Juhus on soodus. Sa pead praegu lõunasöögile minema, ja hea laudkonna intiimsus on sõbralikkude tunnete ja ta awalduste eeldusteks. Tunnen sind, Konstantin. sul on süda liig hea selleks, et mulle seda keelata.

Konstantin Varaadin oli ühe pilguga olukorrast aru saanud. Ta oli üksi oma kummalise külalisega, kelle käsi ei lakanud mängimast rewolwripeaga. Ta sai aru, et kui ta ära ütleb, enne kui tal aega on hüüda wõi helistada, on ta surnud mees. Ta jõudis kiirele otsusele.

— Kuulge, kallis sõber, ütles ta oma meeldiwama naeratusega. Teie tulete minuga lõunat sööma!

Wassiili tõusis püsti ja pistis oma rewolwri tasku:

— Kas sa ei wõiks minu wastu sõbralikum olla? ütles Wassiili, kuna ta senaatori käe alt kinni wõttis. Sinata mind weidi . . . Miks sa mind ei sinata?

— Milleks?

— Kuidas? Waade sõprade wahel on see harilik kohustus. Kas pole tõsi?

— Teil on. . . sul on õigus, wastas Varaadin.

Ja mõlemad läksid söögituppa.

* * *

Poolteist tundi hiljem awanes uuesti kabineti uks, ja sisse astus senaator Varaadin oma külalisega.

Senaator Varaadin näis väliselt väga rahulik. Kuid tähelepanelik waatleja oleks kergesti aru wõinud saada, et tal kogu loost üleni willand oli.

Neetud! sellest oli ju enam kui küllalt. Poolteist tundi lõunalaus, just oma naise wastu, külg külje wastu oma wana sõbraga, peas ainult üks mõte, et sel mehel seal on rewolwer selles taskus, mis wõib äkki purustada ta pealu, enne kui keegi appi jõuab karjuda! ..

Mis teha? Märku anda teenrile? See ei saaks aru. Üheks silmapilguks lahkuda, et teenijaskonda hoiatada? Kuid mis wõiks juhtuda selle äraoleku jooksul? Ei; tarkus wäljendus waid ühes ainsas sõnas: rahu! Senaator Varaadin oligi rahulik ja kannatas. Ta tegi nalja täielikult kaasa. Ta sinatas Wassiilit. Wassiili aga oli täiuslikus ja heas meeleolus: ta oli suurepäraselt waimukas; seejuures korrektned ja suurepärase ülespidamisega.

Ainuke etteheide, mida talle oleks wõinud teha, oli see, et ta lõunasöögi liig pikale wenitas. Ta tundis enese kahtlemata kodus olewat. Majaproua lõpetas lõunasöögi wabandades, et teda teatri oodatawat, ilma selleta oleks Wassiili weel edasi istunud.

Senaatori kabinetis süütas Wassiili paberossi.

— Mu armas, ütles ta, pöördes oma wastuwõtja poole, nüüd pole mul enam muud teha, kui sulle tänu awaldada su külustuslahkuse eest. Kuid weel pea sult paluma wäikest teenet. Ole nii kallis ja saada mind ukseni ja suru kätt oma maja läwel. Wanaaja rahwad ei tunnud teist wiisi oma külalistega jumalagajätmisel, ja minu kunstniku-waim tunneb antiikrahwaste kommete wastu suurt lugupidamist.

Konstantin waatas oma külalisele imestanult otsa.

— Kas on see su tõsine soow? küsis ta.

— Wäga tõsine.

See oli tõepoolest väga tõsine soow, sest armastuswäärne Wassiili pistis oma käe tasku ja tõi sealt wälja oma hiilgawa rewolwri. Varaadin oli nõus.

— Lähme, ütles ta kõige lahkema ilmega.

Nad laskusid trepist alla. Eestois tõmbasid nad oma palitud selga, ja Konstantin saatis oma sõbra kuni läweni.

Suurepärane poiss, see Wassiili, tingimata! Ta oli nähtawasti liigutatud, et peab lahkuma oma wanast sõbrast, nii liigutatud, et ta ta enesega kaasa kis-kus, peaaegu uulitsale, kogu aeg ta kätt raputades. Konstantin tundis härdust ja pisargi weeres ta laulele.

— Jumalaga! ütles lõpuks Wassiili. Ja wilistades woorimehe kohale, hüppas ta tähtsalt tõlda ning andis kutsarile aadressi, kes täie hooga minema kihutas.

Konstantin waatas talle järgi. Kuid äkki tegi ta kiire otsuse, kutsus ette teise woorimehe ja andis omapoolt aadressi.

* * *

Kümme minutit hiljem astus senaator Konstantin Varaadin politseiministri kabinetti ja teatas kahekümne sõnaga oma juhtumusest.

— Wassiili Sarkof! hüüdis kõrge ametnik karates toolilt püsti. Kas ma teda tunnen! Muidugi, see on ju meie kuulsama nihilisti nimi! Mu agendid waritsewad teda juba terweni kaheksa päewa. Ja kindlasti oleksid nad ta täna tabanud, kui see kelm poleks Teie juure pugunud!

— Nüüd on kõik arusaadaw! Ta soow lõunale jääda. . .

— Ta manööwer lõunasööki pikendada. . .

— . . . Ta tahtmine minuga jumalaga jätta mu maja läwel. . .

— See oli abinõu, et mu agente piimestada. . . Ah! see kelm annab meile weel palju tööd!

— Ja see olen mina, tsaari truu sulane, senaator Konstantin Varaadin, kes on teinud enese kelmi ja riigiwastase käsiliseks! . . . Ah! mu kallis minister, terwe oma elu ei leia malohutust.

Senaator Konstantin Varaadin on sõnakas mees. Ta pole tänase tunnini lohutust leidnud.

Sini-must-walge.

P. Grünfeldt.

Walgusriigi rüütliisugu
oleme kõik waimuwallas . . .
Meie kurblik ajalugu,
meie maa ja merekallas
annud meile juba ammu
ja annab weel praegu rammu.

Isad harind meie mulla
sigiwaks ja wiljakandjaks,
nüüd on meie kohus tulla
nende järel walgusandjaks,
et võiks kord siin kuningana
walitseda noor ja wana.

Ei meist keegi tohi olla
unine ja laisk ja põdur;
igauks meist tahab olla
walguse ja waimu sõdur,
kes siin muhedasse mulda
puistab waimu walguskulda.

Meie taga toetajana
seismas on ju salakesi
mitme inimpõlwe wana
õnnistus ja silmawesi:
See meid ülespoole kannab,
meile jälle jõudu annab.

Tulgu tormi, tulgu rahet,
meie seisame kui kalju;
meil on usku, meil on tahet,
meil on armastustki palju
teostada oma waateid,
oma noore hinge aateid.

Sini-musta-walget lippu
käes ikka kindlalt kandkem,
minnes üles mäetippu
alandlikult au tal andkem:
ei siis siht meil ole kauge,
ei siis usk me rinnas raage!

Poiss raudteerongi all.

Wene kirjanik F. M. Dostojewski.

See oli juulikuul, koolide waheajal, kui Anna Feodorowna Krassotkina sõitis oma poja Koljaga nädalaks ajaks külla teise maakonda, umbes 70 wersta taha, kellegi kauge sugulase juure, kelle mees teenistuses oli sealses raudteejaamas. Seal algas Kolja sellega, et vaatles raudteed wiimaste peensusteni, õppis tundma korra, aru saades, et ta kord tagasi tulles wõib oma uute teadmistega hiilgada progümnaasiumi kaasõpilaste hulgas.

Kuid sel ajal wiibisid seal ka weel teised poisiked kellega ta sobis; ühed neist elasid jaamas, teised naabruses, ja kokku oli 12 — 15-aastast noort-peret inimest 6 kunni 7.

Poisikesed mängisid koos, wigurdasid, ja juba neljandamal päewal sündis rumala nooruse wahel järgmine kihlweedu: Kolja, kes oli kõigist noorem, ja keda seepärast wanemad poisid wähe hindasid, ütles kas enesearmastusest wõi halastamatust hulljulgusest, et kui tuleb kella üheteistkümne rong, siis heidab ta rööbaste wahale maha ja jääb seniks lamama, kuni rong täiel jõul temast üle on kihutanud.

Muidugi tehti esialgsed katsed, millest selgus, et ikkagi on wõimalik rööbaste wahale heita ja et rong seejuures üle wõib sõita, ilma et ta lamajat puudutab. Kuid kuidas seal lamada! Kolja oli kindel, et wõib lamada.

Algul naerdi ta üle, nimetati walelikuks, kuid seda enam ässitati teda teole. Peaasi aga oli, et need wiieteistkümn-aastased nina liig püsti hoidsid ja teda nimetasid „wäikeseks“, mis oli wõimatu haawaw.

Otsustatigi õhtul umbes werst maad jaamast eemale minna, et rong, mis jaamast liikuma hakkab, wõiks arenada oma kiiruse täielikuks.

Poisid tulid kokku. Öö oli kuuwalguseta, mitte ainult pime, waid peaaegu must.

Wastawal tunnil heitis Kolja rööbaste wahale. Wiis ülejäänut, kes kihlweost osa wõtnud, seisid südame waikides tee kõrwal puhmastes. Nende hinge, puges hirmu ja kahjatsuse tunne.

Lõpuks kostis eemalt rongi müdin, mis hakkas lähenema jaama poolt. Lõid pilkasusest helkima kaks punast laternat, müras lähemale imeloom.

„Jookse, jookse rööbaste wahelt wälja!“ kisendasid põõsastest hirmu kätte lämbuwad poisikesed puhmastest, kuid see oli juba hilja: rong lähenes ja kihutas mööda.

Poisikesed tormasid Kolja juure: see lamas liigutamata oma kohal. Nad puudutasid teda, hakkasid üles tõstma.

Ta kargas äkki püsti ja läks rööbastelt ära.

Alla minnes, seletas ta, et just nimelt on lamanud nii nagu oleks minestanud, et poisse hirmutada, kuid tõde oli, et ta tõepoolest minestas, nagu ta seda ka hiljem oma emale üles tunnistas.

Nii kutsuti teda tulewikus „meeleäraheitlikuks.“

Koju jõudis ta kahwatuna kui lina Teisel päewal oli tal kerge närwipalawik, kuid ta tuju oli siiski rõõmus ja rahulik.

Kui ema oma poja wägiteost kuulda sai, pidi ta peaaegu mõistuse kaotama. Ta kaldus kohutawal määral hüsteerikasse, nii et tõsiselt hirmunud Kolja talle ausõna andis, et ta enam kunagi sääraseid wigurid ei tee.

Ta wandus seda põlwili jumalakuju ees ja töötas isa mälestuse nimel, kus juures „mehine“ Kolja isegi nagu mõni kuueaastane laps nutma puhkes. Ema ja poeg surusid sel päewal üksteist kaenlasse ja nutsid kaua wärisedes.

Sellest ajast alates oli Kolja waikiwam, tõsisem, tagasihoidlikum ja kaaluwam.

Kukk.

Jaapani jutuke.

Jaapani keiser kutsus kord oma juure kunstniku, kes oli kuulus oma maal parima loomade-maalijana. Ta loomapildid olid nii loomutruud ja elavad, et inimene kiusatusse wõis sattuda, neid tõelisteks olewusteks pidades.

„Maali mulle kuke pilt!“ ütles miikaado kunstnikule, ja see oli nõus.

Aasta möödus, kaks aastat, kolm aastat. Kunstnik ei tulnud oma kukega.

Keiser oli, nagu iga jaapanlane, väga kannatlik mees. Aga enam kui kolm aastat ei suutnud ta oodata; see käis isegi üle tema kannatuse. Seepärast käskis ta ühel päewal kunstniku jälle oma pale ette kutsuda ning ütles talle:

„Tean küll, et see pole kerge, kunsttöoga hakkama saada; aga kolme aastaga oleksid sa ta ikkagi wõinud teha. Mulle näib, sa pole küllalt Wirk.“

„Palun poogna paberit ja ühe pintsli,“ ütles maalija, ja keiser lasi tarwilikud asjad tuua.

Ja waata! Maalija tegi üheainsa pintsli tõmbega, ilma peatamata, wiie sekundiga elusuuruse ja nii loomutruu kuke, et keiser oma imetlust ei suutnud awaldamata jätta. Siis aga pääsis ta wiha lõkkele ja ta kisendas maalijale:

„Kas mul polnud õigus, kui nime-tasin sind laisaks? Mõne sekundiga wõid sa luua pildi, ja mina pidin ootama terweni kolm aastat!“

„Lubage, majesteet,“ kostis kunstnik, „end wiia mu töökotta.“ Ja keiser läks temaga.

Ja näe: kogu töökoda ülewalt alla oli täis kukekawandid.

Ning nüüd mõistis keiser: sest maalija polnud kolm aastat midagi muud teinud, kui ainult kukki loodusest joonistanud, ikka ja ikka jälle harjutanud. kuni tal lõpuks korda läks paari sekundiga kukepilti walmistada, ilma et ta pintsli ülessegi oleks tarwitsenud tõsta.

Widewikul.

Poola kirjanik J. Michnewicz.

Waikimisetund on see.

Kui mängumees õuest lahkub, kui kõik trepid ja kojad wait jääwad — wait jääwad laste kärast ja kolisevatest sammudest, kui warjud kaswawad, hiiglasuureks paisuwad ja tontlikult läbi tubade heljuwad, kui widewik tuleb ja pimeduseks paisub, siis istun ma tugi-toolis, wäsinud päewast, kärarohkest suurlinnapäewast.

Mõtlemisetund on see — nägemisetund kinniste silmadega ja häälte kuu-

lamine, mis tulewad pimedast, mis ei ole täna ega eile, ega homme—pimedast, mis on ajatu ja igawene. —

Ja mu hing rändab pimedas — rändab mälestuste widewikus, puudutades tasakesi ja õrnasti minewikku, nii et see helkima hakkab kui eha. — — — Tundsin kord üht laulu — — — suudlesin kord üht suud — — — käisin kord üht teed, suwel — — — läbi wai-kiwa, pimedada tunni weretab laul lõhnawatest punastest suweroosidest,

Hukkamine.

Saksa kirjanik Hermann Hesse.

Issand tuli mõne oma jüngri seltsis mägestikust alla lagendikule ja lähenes suure linna müüridele, mille wärawa ette suur rahwahulk kogunud.

Kui nad lähemale jõudsid, nägid nad tapalawa ligidal timukat, kes parajasti üht inimest, keda piinad ja wangikoda nõrgendanud, kärult maha kiskus ja tapalawale tahtis wedada.

Rahwahulk aga tungis ligidale, hiritas ja sülitas hukkamõistetut ning ootas tema pea mahalöömist käratsewa rõõmu ning hirmuga.

„Kes see on?“ küsisid jüngrid üks teiselt. „Ja mis peaks ta küll teinud olema, et rahwahulk nii metsikult ta surma nõuab? Mitte ühtegi ei ole näha, kes haledust tunneks wõi nutaks.“

„Mina usun,“ wastas Issand kurwalt, „see mees on ketser ehk usust taganeja.“

Nad läksid edasi, ja et nad rahwahulga ligidale puutusid, siis küsisid jüngrid inimestelt, mis selle mehe nimi on ja mis kurja ta õieti on teinud.

Mees ise oli juba paku kõrwal põlwitamas.

„See on ketser,“ hüüdsid inimesed wihaselt, „halloo, nüüd paneb ta oma äraneetud pea kirwe alla! Maha! Tööpoolest, see koeranägu tahtis meid õpetada, taewalinnal olla ainult kaks wärawat, kuna meie ometi teame, et neid kaksteistkümmend on!“

Imestades pöörasid jüngrid Issanda poole ja küsisid:

„Kuidas wõisid sina seda õieti ära arwata, Õpetaja?“

Issand naeratas ja sammus edasi.

„See ei olnud raske,“ ütles ta tasa-kesi. „Oleks ta mõrtsukas olnud wõi waras ehk mõni teine kurjategija, meie oleksime rahwa keskelt kaastundmust ja osawõtmist leidnud. Paljud oleksid nutnud, mitmed ta ilmsüütust tõendanud. — Aga kel ise oma usk on, selle tapmist waatab rahwas halastuseta ja ta surnukeha heidetakse koerte ette!“

Kolm muinasjuttu.

Wene kirjanik Lew Tolstoi

1. Rauk ja surm.

Rauk raius ja kandis puid. Kanda tuli kaugele; ta wäsis, pani puusälitise maha ja lausub: „Ah, tuleks kord surm!“ Surm tuli ja ütles: „Olen kohal, mida soovid?“ — Wanamees ehmus ja lausus: „Tõsta sälitis üles.“

2. Töölised ja kukk.

Perenaine äratas töölised ööseti ja, niipea kui kireb kukk, saatis tööle. Töölistele näis see raske, ja nad otsustasid kukke ära tappa, et ta perenaist

ei ärataks. Tapsidki, kuid nendel enestel halwem: perenaine kartis, et kaua magab, ja äratas töölised weelgi warem.

3. Koer ja wari.

Koer sammus purret-pidi üle jõe, kandes hammaste wahel liha. Nägi end wees ja arwas, et seal teine koer liha kannab. Ta heitis suust oma liha ja hüppas wette, et teise koera käest liha ära wõtta: kuid seda liha polnudki, ja ka oma liha kandsid lained minema.

Nii jäi koer kõigest ilma.

Oma maalapife.

Saksa kirjniku Otto Höcker'i romaan.

6

7.

Gordon Harland oli salgakese wahatahtlik-tude seltsis teel Dugani talu poole. Mured Emily ja ta omaste saatuse eest ol'd ta südamis kõik kartuse õise ratsasõidu wastu kõrwal-danud. Waite julge meestesalgatene oli tema ümber kogunud, et hädaohus wiibiwale talu-nikuperekonnale päästmist wiia. Salastamata kihutab Gordon Harland oma hobust ifla kii-remale sõidule.

Korraga, weel palju järsumalt kui ta Du-gani talu esimest korda sügawal oma all näi-nud, nägi ta teda jälle, hall kasrohelistena maha jädelemate wälkude ebamaisel walgusel. Siis, kui pimedus neid äkli jälle piltras, kuu-sid ratsanikud läbi kudemürina ja hirmsasti winguma tuule, mis neid otse sadulast maha paisata tahtis, alt tumedat weiste ammu-mist.

Wuhisewas jooksus kihutati teed mööda kaljut liigeldi loogeldi alla. Peaaegu wahet-pidamata walgustasid walgud ratsanikkude teed. All said nad koku Billi Duganiga, kes palju ki-saga ja piitsa plaksutudes huntusse kogunud tarja katjus üles kaljumägestikku ajada.

Nad pigistasid tummalt üksteise kätt.

„Sõitke ees!“ hüüdis Bill karedastl
„Ma pean enne loomad kindlasse kohta ajama!
Mida te meie rahwast!“

Ta hääl warises.

„Illemine orutee on kividega ja pallidega
kinni sulutud, muidu o'leks meil siin all juba
täielik uputus. Aga kui kaua juudawad nad
weele wastu panna? Kardan, et meie orule
on wiimne päew tulnud!“

Edasi kihutasid Gordon Harland ja tema
mehed tuhatnelja. Ifla alla orgu. Kui nad
talule ette wabale laigule jõudsid, tundsid nad,
kuidas hobused läbi wee wantisid. Sadulast
maha karates ulatas weel neile juba põlwini.

Kõie wälk näitas Gordonile talunikku.
Ragu nõiatult seisid ta esiwerandal, mille ü-
minegi aste juba wette katunud, ja ilma et
tuliwat, keda ta pojaks arwas, o'leks tähe'e pan-
nnd, laotas ta oma käed teretades wulhisewate
wete poole laialt.

„Kõhtupäew!“ hüüdis ta meeleliigutusest
warisewa häälega.

„— ja lepituspäew!“ käib Gordon Harlandi
peast mõte läbi.

Ta ei peatand kauem taluniku juures, sest
elutoalawel nägi ta seiswat Emilyt.

Kui neiu tulija ära tundis, karjatas ta.
Ehmunult taganes ta tupp.

„Teie o'ete wõitnud!“ nuulsus ta.

Pimestatud äkklisest walgust, pani ta käed
näo ette. Uhtlasti põruw kõnekõmin näis mojagi
wabisema panewat.

„See on meie wiimne — nüüd tuleb lõpp!“
sõistatas ta

Aga Gordon kahmas ta käest wannutades
kinni.

„Nüüd pole aega kajatuteks kurtmisteks!“
hüüdis ta neiuale. „Wakime wäärtuslikumad as-
jod ja katsume neid päästa. — Nuttu käed
külge!“ pööras ta tema'e tuppä järeltulnud
meeste poole. „Siljemalt poole tunni pärast
olgu kõik foos ja peame olema juba teel!“

Siis pööras ta jälle Emily poole:

„Näätisin Billiga ülewal — tema tuleb
warsti ja aitab meid!“

Ta juba lähenecki Bill. Weejoad prittisid
werandale, kui ta hobusega ukse ette kihutas.

„Tulge kaasa, ratendame hobused suure
wantri ette!“ hüüdis ta Gordoni'e.

„Lollus!“ katkestas ta jutu läheneu talunik.
„Ära lasse ennaft hirmutada, Bill — west ei
jaa kõrgemale tõusta, ta on juba oma hari-
punktile tõusnud!“

„Weetõus on alles algamas!“ hüüdis Gor-
don Harland. „Kas Te siis ifla weel ei taha
aru saada, et araminekut weel enam ei ole,
mees? Kõrgustelt tu'ew west ju muudab ta
järeks!“

„Seda waletate, mees!“ müristas Tom Du-
gan. „D en teda näinud tõuswat ja jälle lan-
gemat — Teie ei olnud siis weel sündinud! Nii
kõrge kui täna oli ta juba ka ja langes ometi
jälle. Tõga kaljunurgas kulub jõgi sügawikku
ja sinna faowad kõik weel!“

Kärstult ringutas Gordon käsi.

„Wareni küll, nüüd mitte enam! Nüüd ta-
kistab orutammi nende jooku. Teie chinooktuu-
led on ainult enneaega seda teinud, mis oru-
tammi üleskannepärast walmisfaamist alati on:
mõne tunni pärast muutub teie org järweks!“

Wanamehe fanaatilik naer katkestas ta kõne.

„On waja tugewamaid mehi kui teie, kes
chinooktuultega walmis faamad!“ hüüdis ta.
„Küll näete, mis teie tammidest homme on
faanud!“

Temaft mööda ruttas Gordon jälle tuppä,
tuna Billil wäljas hirmunud hobustega palju

tegemist o i. Mis Gordonile lial kätte puutus, selle kandis ta wälja ja asetask wanfrisse, mille Bill wahesjal weranda ette wedanud, Rahmatu't, hoolikawa hingates nagu endamisi nuttem laps aitask Emily palehigisk töötawaid mehi.

Ei jäänud enam palju aega üle. Minult kergemad mööblid, siis weel riided, majandud kornides ja kottides saadi weel weetiheda riidega kaetud plaanwanfrisse wia.

Viimaks oli west juba toask wiibljatelgi põlwini tõusnud. Minult suure waewaga jaksask Emily ennast weel jalul hoida. Wahetpidamata manjutas h'witaw element maja põhjalust, ifka ahwardawamalt hakkasid majamüürid, olgugi kindlasti ehitatud, wankuma.

„See möö ub. Hommikul kaob west jälle!“ se'etas Tom Dugan.

„Noh, siis tuleme kaljult tagasi!“ hüüdis Bill wäljast. „Nüüd aga tulge — tulge juba!“

„Pögenege teie,“ ütles Tom Dugan, „mina hoian oma maja!“

„Aga see on ju lausa hullus!“ hüüdis Gordon.

Emily langes isale nuuksudes rinna nojale.

„Tule, isa, wõi ma jään sinu juure!“

„Mina hoian oma maja,“ jonnisk wanameesk.

„Minge aga teie — mina ei karda. West joolseb ära — ja homme on kõik jälle nii, kuidas ta oli, enne kui oma orutammiga tulite!“

„Siis hulluge oma jonnisk, kui seda just tahatel Aga Emily ei tohi siia jääda — tema kuulub mulle! Mõistate, mulle kuulub ta — ja ma päästän ta ka wastu ta enese tahtmist.“

Suures ärewuses katsus Gordon kallimat isaküljest lahti kiskuda.

Aga neiu wõttisk isak ümbert waljusti nuttes kinni.

„Jätke mu — ma tahan jääda — isaga tahan ma elada ja surra!“ nuulsusk ta framplikult.

Aga Harland ei jätanud järele.

„Kiru mind hiljem niipalju kui tahad,“ sofstas ta neiu, „aga nüüd pead sa enda päästma lastma — tule!“

„Mina jään isak juure!“ kiskendas neiu weel lord meeleheitlikult.

„Kas tahate ise oma liha ja werd tappa?“ kiskendas inseneer nüüd talunikule. „Kas pead see armas neiu Teie palju pea pärast wiletsalt hulluma ja uppuma?“

Nagu unest ärkates wahtisk Tom Dugan suuril silmil oma ümber.

„Emily — mu laps — mu armsam!“ oigas ta.

„Ma jään sinu juure, isa — ja kui me peame surema, siis halastagu Jumal meie peale. Mina sinust ma ei lahlu!“

Weel üks sekund täisk meeleheitlikku hingewõitlust mööbus. Eis pigistas Tom Dugan oma lapse rinnale ja tõstisk ta kättele.

„Ei, Emily, surema ei pea sa mitte! Kuidas wõiksin ma muidu emä filmade ette ast da — tule!“

Emily käe peal, läks ta läbi wee usse juure.

Gordon tahtisk rippumat lampi kustutada.

Tom Dugan agak raputas pead ja keelas teda seda tegemast.

„Kui minu õnu juba pead hulluma, siis hullugu ta põlewate tuledega!“ ütles ta tumedalt.

Viimasena, ifka weel nuttem tütar käe peal, lahkus ta majast. Ust ei saanud ta enam lullu panna, sest west ulatas wõtmeaugust juba kõrgemale.

Tumedalt ja hirnudes tõmbasid hobused wantri minema. Kui wanter läbi wee edast wanrus ja weega ümbritsetud kalmust mööbus, tuli nuulsumine wanamehe suust, kes wantri kõrwal käisk ja Emily käest kinni hoidisk.

„Ema, ma tulen sinu juure tagasi — meie jääme kokku, ema!“ kiskendas ta läbi kõnemürina.

Nüüd mindi orgu mööda üles, ja wiimaks jõuti kindlale kõrgustikule, kus hobused wõisid puhata.

Uste oli oma tegemuse lõpetanud ja marugi hakkask wähenema. Selle eest wajasid hiitglapilwed sügawale maakohtale ja wihma sadask ja sadask. Ka koormaw palawusk kestisk edast ja ahwardawa kõue asemel kuuldi kaljusid mööda allawõiksemate wete ja orusk wullikawa weelogu müjinat, mis wahetpidamata tõusisk.

Ust termitas neid ifka weel elutoask rippuma lambi walguks. Läbi akna, millent west juba tõusnud, walgustask lamp metsikult liikumat werd.

Läbi pakside pilwede hakkask juba noor päew ahetama ja lastisk orusk sügawiku weel mustemana ja õubsemana filma paista.

„Kadunud — koduta!“ nuulsusk Emily wärisedes.

„Org all ei wõinud haljendada igawesti — tema aeg on ümber!“ ütles Gordon tõstiselt. „Aga koduta ei ole sa sellepärast jäänud, waene, armas Emily. Kas tohin sulle tänasest saadisk olla isamajaks ja koduks — kas tohin ma saada sinu isak pojaks? — Kas tahad se' a?“

Kui ta neiu oma rinnale tõmbask, ei tunnud ta enam wastupanu. Nuttes lastisk neiu enda tema rinnale tõmmata, ja kinnisk silmil, nagu ei tahask ta all orusk peitumat õubust enam näha, puhlas ta Gordoni rinnal.

Ka Tom Dugan oli sadulast maha karanud ja kaljuäärele astunud — nagu too'ord

paljude aastate eest, kui teda ta töötatud maa siit eimeste korda oli teretanud. Looford oli ta noor naine siin tema kõrval seisnud, oli talle õnnelikult filma waadanud, alla orgu tähendanud ja ütelnud:

„Seal olgu meil kodu!“

Igawikuks o'ed nad kawatsumi teinud ja ehitanud. Nüüd wankus nende maja all. West õnestas hunikusse laotud kiwide wahel. Juba ammu oli ta afnaruudud sisse rõhunud. Stutuba oli weel aiatus walge plekk. Ja nüüd hakkas ta lamp wabiseema. West kantud tuisis laud, mis inimele ea tema all seisnud, tema juure üles. Nüüd lütkas ta lampi ja lamp hakkas wõntuma. Iffa lõwemini wabises tuli- ja siis kustus ta offi.

Nüüd oli all täielik õõ, Seal all suri, mis neie oli o nud armas — nad ei jaksanud seda päästa.

Etis kajas alt mürin ja kolin, jelle sekka kuuldis kõrgele pritsivate wete sulin.

Ukastades otfis Tom Dugani pill kotsatus ja tradis olemat oma naije hana. Uhetades wa'gustas noor hommituhamarik nüüd ka sügawiku. Seal oli kõik nüüd hall. Hunikusse laotud kiw: mõõda roomas häwitaw westi kõrgemale. Kui wahetewahel mõni wahulaine wastu kiwe kõrgele löi, näis, nagu seifaks kiwidel üks walge loori siäse peldetud kuju ja lehwitaks ülespoo'e.

Tom Dugan seifis suuril, tardunud filmil. Tema wähemalt nägi oma õnnist naiist särawalges rüüs kalmul seiswat ja tema poole lehwitawat. Läbi ahetawa hämariku armas ta nägewat ta tuttawat nägu ja lehwitawaid käsi.

Kuni weewood ka hana kallal oma häwitustöö lõpetasid. Kui kiwid nüüd kooft kufusid ja wette ladusid, siis näis peaaegu, nagu o'leks nende kohal heljunud mingilugune walge looritaoline kuju, kes waitiwatele inimestele ülewal mää peal märku andis ja nagu nende poo'e heljus.

Äkitfelt pööras tuul ja puhus wihma wahitij tele wastu nägu, pehmeisti ja mahedasti, nagu o'leks ta tahtnud neid paitada ja lahutada.

Wärin käis Tom Dugani tugewasti kogust läbi, ja ta sirutas käed wäija, nagu o'leks ta tahtnud teretada midagi nägematut, mis äkitfelt ta kõrwal seifis.

„Ema — nüüd saan ma sinu mõttest aru!“ soffitatas ta ja waatas nii kummaliselt ringi, nagu näeks ta mahedat naeratust, mida keegi teine peale tema näha ei wõinud. „Sina ei wiibi mitte enam seal all, ja tulid minu juure ja — jääb minu juure! — Ah, ema, mühisegu

nüüd weed; sina o'ed jälle minu juures ja ma hoian sind kinni — hoian sind!“

Talunik ei hoolinud teiste inestawatest pilkudest. Kuna ta neile pead woogutas, olid ta filmad selged nagu alati.

„Edasi!“ ütles ta. „Meie oleme jälle koos, keegi ei puudu meil — ja nüüd edasi, kuhu Jumal ise meid juhib!“

* * *

Gordon läks taluniku juure laudütti, kus perekond waheljal omaie warjupaiga leidnud, niipea kui oli selgunud, et westi oma häwitustöö põhjalikult teinud ja oru jäädawalt wee alla matnud.

Kiri käes astus ta wanamehe ette.

„Joe kirjutas mulle,“ ütles ta punastawalt Emilyle särawat pilku saates, „tema wiibib praegu Uues Meskitos, ja tema sõnade järele on seal maad wäga odawasti saada. Tema teeb Teile minu kaudu ettepaneku, sinna tulla ja seal maad osta. Mis Teile sellest armate?“

Wiimastel nädalatel oli Tom Dugan hoopis teiseks saanud. Ta oli oma tüliatus ehituseltisega inseneerile täieliku wolituse annud ja pakutud kahjutajumma sonalausumata wastu wõtnud. „Igal pool on Jumala maa, seletas ta nüüd, „ja Joe teab, mislugune maa meile tarwiline on. Kuna ema nüüd jälle minu juures on, siis lähen kas wõi maailma otsa. Aga mis peab Teist saama, Gordon — mina ei wõi Emilyt lahutada!“

„Seda Te ei praagi, sest meie jääme ko'ku!“ seletas Gordon rõõmsasti. „Palusin se tsilt lahtilaskmist ja sain sell: ka. Tammid on juba peaaegu walmis ja tegid weeproomit hästi läbi. Mis weel teha on, wõib ka iga teine teha. Lubage, et täiesti Teile pojaks saan — Teile paremaks käeks ühes Billiga ka töö juures. Maa meelitab ja kutsub mind. Olen juba wabadust maitse nud ja ei taha enam suurlinna wõimusse tagasi minna — waba õnnelik elu Emily kõrwal paistab mulle o'lemat mu elu üim õnn!“

Nüüd wõitis Tom Dugan pakutud käest sõnatult kinni. Näakimiteks o'i ta liig liigutatud, ja kui armastajad üksksteist õnnelikult kaitsutasid, noogutas ta ilka jälle waitfelt pead.

„Ema,“ sojistas ta warijewal hääl, „nüüd on taewas meile kinninud weel ühe uue armsa poja. Nüüd saab Emily jälle selged filmad — ja homme läheme üheskoos jälle otjuma uut maalaripest, jina ja mina — ühes meie armsate lastega!“

(Eöpp.)

Kadunud miljon.

Inglise kirjaniku Edgar Wallace'i romaan

1

Esimene peatükk.

„Teil kukkus lill maha, mu terra,“ ütles Toweri waht.

Detektiiv-inspektor James Sepping punastas ja heitis süüdlase pilgu kolmele sinilillele, mis olid kukkunud kruusasele paraadiplatsile.

Tal polnud detektilvi wälimust, ka näis ta weidi noor nii kõrge astme jaoks. Ta wälimuse järgi otsustades oleks teda wõinud pidada mõneks atleediliseks nooreks eimidahtegijaks kõrgematest lihtidest.

„Ei — ärge tõstke üles, kui see just keelatud ei ole, Londoni Toweris lillesid puistata. Seal näewad nad ilusasti oma kohal olevat.“

Tugew kaardimäe heoman (teatud liiki ratsawäelane) oma kuuteistkümnenda aastasaja iseäralises mundris siltas oma halli habet ja siimitses wõbrast kahilewa pilguga. Jimmy Sepping awaldas siiski head muljet.

„Paberit ei tohi maha wisata, aga lillede kohta pole mingisuguseid eeskirju — tänan, mu herra!“

Jimmy oli talle weidi raha annud.

„Ujun, et olen Teid juba warem siin Toweris näinud,“ lausus waht.

„Jah, olen siin ennegi olnud,“ pomises Jimmy aeglaselt.

Selle lohaka kõnelemiswiisi oli ta omale Oxfordis juure harjutanud, ja see oli algul lõbusat taju tekitanud, kui ta Londoni politseis teenistus'e astus ja lordnik Sepping'una oma mundris ringi jalutas ja seejuures Homeros'e Jiliasit Greeka keelt pomises, et mitte magama jääda.

Ta peatas sinilillede ees, kuni waht eemale jalutas, sest ta oli sentimentaalse hingeluga ja tuli iga aasta teatud päewal Dome'i, kohale, kus Fritz Hausmann naerwasse taewasse oli naeratanud, et sinna lillesid puistata. Fritz oli olnud sakslane — Saksa salakuulaja. Jimmy oli teda jälginud, paljastanud ja ta wangistanud. Ja Jimmy seletused olid annud hukkamõistmise alu'e. Ühel ilusal maihommikul oli ta siis siia toodud, et maha lastud saada, ja ta oli rõõmsal meelal kaasa tulnud.

„Kas tohik sigaretti suitsetada?“ küsis ta ja wanem timukas lubas seda. Ta wõttis sigaretti portfigaarist, ja kui ta selle jälle tasku oma südame kohale pistis, peatas ta weidi ja naeratas lasa.

„See oleks Teile ehk tülikas,“ ütles ta naeratahes, ja kuna ta oma sigaretti suitsetas, oli ta heledate silmadega ja ilka weel naeratahes läinud surma ja surnud, nagu Jimmygi surra tahtis — gentleman'ina.

Sellepärast tuli Jimmy iga aasta Toweri ja tõi ta mälestusele oma wäitese ohwrianni.

„Jimmy!“

Ta pööris ruttu ringi, kui ta seda häält kuulis. Noor neiu waatas talle lõbusate sügaw-siniste silmadega otse — üsna noor, sale üdruf.

„Hallo!“ ütles Jimmy weidi kohmetult. „Sa oled ju oma juuksed üles kamminud.“

Neiu raputas etteheitwa pilguga pead ja wastas karmilt: „See pole ilus, kui tehakse tähendusü daami wälimuse kohta. Muidugi o'en nad üles kamminud! Olen kahetsateistkümmend aastat wana. Mis ja sin teed?“

Jimmy polnud Joan Waltoni kat's aastat näinud, ja sellest ajast saadik oli neiu palju muutunud.

Warem polnud ta kunagi tähele pannud, kui ilus neiu oli: ta oli küll alati olnud iseteadev, ja see oli tihti awaldunud naljakal, kohmakal lapsewiisil. Nüüd oli ta aga imestamiswäärt asjalik.

„Olen tulnud, et waadelda kroonijuwelle ja muid warasid,“ wastas Jimmy ladusalt, „ja ka torni, kus wäikesed printsid tapeti, kui ka ntmemärke, mis lady Jane Grey müüri sisse kratsis. Mul on suur huwi kõigi waatami wääriliste asjade wastu.“

„Seda ma ei usu,“ ütles neiu pead raputades. „Kõy ütleb, sul olla enam teha kui ühelgi teisel inimesel Londonis.“

„On ta siin?“ küsis Jimmy kähku

„Ta on siin — ja Dora ka. Tähtsal õhtul tahab ta ju sinu juures süüa.“

Jimmy naeris. „Neljapäewal, eks? Jah, olen teda wiimasel ajal tihti näinud. Mis temaga õige on, Joan?“

Neiu sammus ühe juure neist pinkidest, pinkidest, mis seisid selle piiratud platši ääres, kus nii paljud kuulsad istud oma karistuse äraandmise eest wastu on wõtnud.

„Jstu siia. On Jumala õnn, et Sind siin olen leidnud. Jimmy, wõlgnen sulle andeks-palumise — tooford, kui ja politseinikuks hakasid. See tundus mulle tooford — nii koomiline. . .“

„Naine, sulle o'gu andeks antud,“ ütles Jimmy suuremeelseit. „Lapselik pilge mind ei pruduta, ja kaswama ilusa neitsilikkuse nina nipsutamine on mulle kui tasase wihma tibatmine.“

„Sa oled wiisakuseta, ja säärased suured sõnad on mulle wastumeelt. . . Jimmy, kas on see sinu meelest õige, kui Rex nii ruttu pärast Edie surma naist tahab wotta?“

Jimmy nägu läks tõsiselt. „Ma ei tea tõesti. . .“ ütles ta wenitades. „Sellest on juba kaks aastat möödunud, ja ei wõi ometi Rex'ilt nõuda, et ta Edie mälestuse kogu elu aeg aus hoiaks.“

Joan kirjutas otsaesist, ja ta wäikesed käed holdsid kramplikult päewawarjn pidemest kinni.

„Miks ei taba Sa seda hirmjat inimest?“ päris ta kirglikult. „See on tõesti häbi, et ta weel wabalt ringi jookseb, Jimmy! Oh, see oli halb — see oli hirmus!“

Jimmy Sepping ei wastanud. Anonüümised kirjakirjutajad on alati rasked tabada, ja „Kupie“ oli peale selle weel kaunis ebaharilik kiritegija. Päewal enne oma loulatuft oli Edith Branksome wäikesed mürgipudelikesega käes ja ühe kirjaga oma kõrwal põrandal surruna woodist leitud. See oli tüübiline „Kupie-kiri“, mis se'etaks kuwades sõnades kadunu mittetekellegi poolt aimatawat kõrwalhüpet.

„Oleme kõik teinud, mis wõimalik,“ ütles Jim rahulikult. „Kupie pole mitte ainult harilik pahatahtlik kiritegija. Ta ajab oma asju suurejooneliselt. Ta jälgib Londoni tähtsamaid elanikke oma rahawäljapressimistega, ja waene Edie on waid üks neist, kelle ta oma tagajamisega enesetapmisele on sundinud.“ Siis küsis ta kõrwale kaldudes: „Sulle on ometi Dora armas, eks?“

Joan noogutas pead. „See o'leks hirmus minu poolt, kui ainult soowiksin, et pulmad paari päewa wõrra edasi lükataks. Rex on tormiliselt armunud, ja ta peab h ra Coleman'ist pööraselt lugu. Aga Rex on natuke rahutu, Jimmy.“

Neiu heitis mehele hoiatama pilgu, ja kui Jimmy ümber waatas, nägi ta Rex Walton'i lähenewat. Ta kõrwal sammus tütarlaps, kelle filmatorfaw iludus Jimmy waimustuse alati uuesti lõktele oli ajanud. Ta oli suur, ja tal olid kuldblond juuksed, sinistilmad wahtsifid tõsiselt ja targalt, ja ta õrn näowärv ei teadnud midagi kunstlikkudest abinõudest. Ta wiipas Jimmy poolt naeratama terwituse, ja noormees tõusis püsti, et talle wastu minna.

„Mis siis Teile siin teete, Jimmy?“ päris ta.

„Ara küsi?“ ütles Joan seffa. „Ta talent ebameeldiwateft küsimustest hoitudumise alal on hästi arenenud.“

„Oh, mulle räägib ta juba tött,“ wastas Dora, kuna ta pingil istet wõttis. „Deian, ei Tower on suurepärane, aga käik siia on weid wäsitaw — ja nüüd peame weel warakambri-teise —“

„Waattle neid ühes Joan'iga,“ ütles Rex Walton seffa. „Pan Jimmy'ga kõnelema.“

Rex Walton oli suur, laialaline mees, weidi jünge näoga. Ta oli sama wana kui Jimmygi — kahelja aastat oma mõrsjast wamenem — ja mõlemad mehed olid koos foolis ja Dyfordis käinud ning waatamata Walton'i hügarikkuse ja Jimmy tuntawa tehwise peale suurt sõprust pidanud. Kui ta mures oli, oli Walton alati weidi järsk ja peaaegu wiisakuseta. Ta mõrsja näis juba selle tuju all kannatanud o'ewat, sest ta oli filmapiiselt selle soowiga nõus.

„Min tänan hommitul Bies'tis,“ algas Rex, ja kui poleks Dora mitte nii suurepärast tasase loomuga siis oleks ta juba ammu koju läinud. Jimmy, ma ei oska enam wäljapääsu leida! Tahaksin, et wõiksin sulle kõik awaldada.“

„Kupie kohta?“ päris detektiiv rahulikult. „Jah. . . seda ja weel nii mõndagi muud. Dien olnud suur lollpea. . . wõib olla ka mitte. Kui usufsin, et olen lollpea, siis ei tuleks ma sinu juure nõu küsima. Ja isegi seda ei wõi ma teha, ilma et ma üht usaldust kurjasti tarwitaksin.“

Rex oli kummaline segu iseloomukindlusest ja nõrkusest. Ta heasüdamlik olek oli wana-sõnaks muutunud, ta isiklik julgus oli ta sõjas tõstnud kolonelli astmesse, ja ta lat rind andis waewalt ruumi kõigi ta ordenite ja autõtete mahutamiseks. Terasmagnaadi ainsa pojana oli ta pärinud ligi miljoni naelsterlingilise waranduse, ja see rikkus oligi, nagu Jimmy teadis, ta murede ja waewiemiste peapõhjuseks. Tal polnud jälgegi oma isa ärilistest wõimetest; teepärast oli ta kõigi asutajate, periste ja kerjuste märgilauaks. Iga libeda keeleline kelm wõis kindel olla ta kaastunde ja abi peale — iga mees, kes ta all oli teeninud, imes automaatselt ta raha.

„Kas oled jälle mõne kirja saanud?“ küsis Jimmy.

Rex tõi oma kirjatasu wälja ja wõttis sellest ühe halli kirjapaberi. „Täna hommitul,“ ütles ta lühidalt.

Jimmy nuusutas kirja. Temast hoowas sama suitjuleht, nagu igast teisestki Kupie kir-

jaft. Ka polnud kirjaj ei kuupäeva ega aadressi. Ta siju oli järgmine:

„Kui Teie Dora Coleman'i kostite, siis teen ma teist kerjuse. Kuidas Te ka oma raha kindlustaksite, minu käest Te teda ei päästa. See on minu viimane hoiatus. R.“

Jimmy ulatas kirja tagasi. „Dora't pole ta pikemaist nimetanud? Ei midagi ta minust wist rääkinud?“ küsis ta seejuures.

„Ei. Mita arwad kirjajast?“

„Kollus,“ ütles Jimmy põlglikult. „Kuidas päätesid nad Sinu raha juure?“

Rex nihutas end pingil kärstult ebasi-tagasi. „Belmar'i raha on ta oma kätte kiskunud,“ wastas ta. „Kõnelesin ühe mehega, kes sellest teadmist palju teab, ja sellele näis ast palju tõissem kui Sulle praegu.“

„Kes see oli?“ küsis detektiiv uudishimulikult.

„Seda ei tahaks ma parem ütelda — olen talle loguni lubanud, et ma ta nime ei ütlen. Ta soovitas mulle —“ Rex katkestas äkki oma jutu.

„Kas see oli mõni tähtis isik? Ametnik?“

„Jah, suur nina Scotland Yard'ist.“

Jimmy wististas läbi hammaste, ja Rex jätkas rutuliselt: „Dieksin Sinuga rääkinud, kui ma selle mehega poleks tutwunenud erilistel asjaoludel. Ta ei wõinud sellest asjast pikemalt rääkida, kuna ta ka ise Kupie'd kardab.“

„Kes see oli?“ päris Jimmy weel kord, aga Rex waitis kangekaelselt.

„Ara tee kirjadest wälja,“ ütles Jimmy.

„See on wist küll künnes pärast Sinu kihluse awaldamist, eks? Kupie on tark, aga mitte kõikwägew. On asju, mida ta mitte ei suuda korraldada. Kas teab sellest Dora?“

Rex noogutas pead. „Ta on samal arwamiel, kui Sinagi, aga wahel hakkab temagi weidi hirmu tundma, ja see walmistab mulle walu, Jimmy, kas ei saaks poliitsei seda nabiakela tabada?“

Jimmy mõtles weidi. Lõpuks ütles ta: „Annaksin palju raha selle eest, kui saaksin teada, kes see poliitsei ametnik oli, kes Sulle soovitas, Kupie peale tõsi pilguga waadata.“

Teine peatükk.

Punkt kell 2 tulid „kolm suurt“ toas Nr. 375 kofku, et nädala wõitu ja kaotust üle waadata. Seejuures oli Bill Dicker alati eesistuja, kuna Jimmy Sepping sekretääri kohuseid täitis, sest et ta kõige noorem oli. Miller, keegi külmawereline, brunett isand — oli kolmas.

Waatamata awatud afende ja elektriga töötawate lehwil-apparaatide peale, walitses toas paks ja tuhm õhk, sest kaks neist meest olid kirglikud plibu suitsetajad, kuna Sepping Hawanna-sigareid eelistas.

Täna istus B. U. Dicker oma sügawa tugitooli nurgas lõõsis ja näis mõttesse wõjunud, kuna ümarpealine Miller lõpuks küsis: „Kuidas on lood asjaga Greenwich'is?“

„Need on Harry Feld'i lõõ,“ wastas Dicker süngelt. „Ta tabati täna õhtupoolikul. Imelik, kuidas need poisid spetsialiseeruvad. Feld po'e kunagi midagi muud warastanud kui ainult kalewipaike. Küllap ta wist teab, fuhu ta nad sahterdab.“

„Hortfordi mõrtsukatöö pole wist meie kätte antud,“ päris Jimmy.

„Hortford'i poliitsei pöörab alles siis meie poole, kui ta lõik jäljed ära on seganud.“

Miller tõusis püsti ja firutas oma liimeid, „See on wist lõik?“ küsis ta. „Oleme aga teatawaks teinud, kus neid Ameerika pangatähti tehti. Aga see seisab ju aruandes.“

Bill Dicker noogutas pead. „Arwatawasti lähleb meil korda, seda kampa seeford tabada. Kui Tony Frascati sajatuhanda naelaga jalga last, siis ei tahnud me end just mitte kuulsusega, Joe. Uun weel itka, et keegi on talle tsentraalbüroos märku annud.“

Nendel sõnadel polnud ningisugust tähtsust. Näis, nagu oleks ta waid mõtteid waljusti awaldanud. Kuid inspektor Milleri tume nägu läks üleni punasets.

„See juhtumus oli minu käes,“ ütles ta ärritatult. „Oleme lõik teinud, mis iganes wõimalik oli, et Tony't tabada. Käisin ise Doweris —“

„Enesestki mõista, igaühega meie seast oleks see nii wõinud juhtuda,“ sejas B. U. enese haruldase naeratuslega wahela. „See osaw walerahategija on ühele meie ametnikudest alikäemaksu annud. Seal ei wõinud ju Teie midagi parata, Joe.“

„Sinefin lahkimispalwega —“ jatkas Miller.

Bill Dicker tegi tõrjuwa käeligtuse. „Arge mõtelge enam selle peale. Niisuguseid effisamme tuleb meie kõigi teel ette,“ ütles ta. „Aga seal on weel teine lugu, ja see puutub Teisse, Jimmy: mõtlen Kupie peale.“

„Selle üle tahtsin ma just Teiega rääkida!“ hüüdis Jimmy.

„Jah, ja mina Teiega,“ lausus Bill Dicker. „Selle Kupie tegutsemisele tuleb lõpp teha. Kas olete lugenud, mida ütleb kroonikohtunik Shale'i loo kohta? See oli juba teine enese-

tapmine sel aastal, ja sellele järgneb veel mitu. Olen juba 43 aastat politseiteenistuses ja võin oma vääratuised kõik üles lugeda üheainsa käe sõrmede peal, aga see Kupie on minuist ü e. See on dieti häbi politseile, eriti kuna ta ainult vähesed politseilt abi on palunud."

"Seda ei tee nad ta tulevikus mitte," tähendas Jimmy. "Kas mäletate seda börsimeest, kes sin käis ja oma kirja tagasi nõudis, mis ta kunagi ühele balletirostile oli kirjutanud? Need kirjad on Kupie trüffi toimetanud ja nad siis mehe perekonnas laiali saatnud. Ta pani ainult ühe kirja ringi käima, ja — börsimees maksis. Täna käis minu juures Collet, Lamford Collet, see abvotaat, kelle käte on usaldatud kogu see asi. Ta ütles, ta olla mehele nõu annud, et ta ainuiski penni ei maksaks, aga mees pole nõus. Kahelja tuhat naela on see lõbu maksma läinud."

"Kas teate veel teisi juhtumusi?" päris Dicker.

"Walton — aga see pole ju midagi uut. Mu waene sõber on täitsa nõulu. Ütelge mulle, Miller, kas tunnete Walton'i?"

"Bealiskaudselt ainult," oli vastus.

"Kas olete temaga kõnelenud?"

"Võib olla — milleks see?"

"Ta ütles mulle, leegi olla talle soovitanud, Kupie peale tõstse pilguga vaadata. Keegi, kel olla ü isuur arvamine Kupie kõikwägewusest."

"Ma ei saa aru, mida Te mõtlete," ütles Miller pahaselt. "Olen hra Waltonile igatahes soovitanud, et ta teatud pääsetee otsiks—"

Sel filmapilgul astus sisse keegi ametnik ja ulatas talle kirja. Miller käristas ümbritu lahti ja wõttis sealt välja kaks masina kirjaga täidetud poognat. Bill Dicker kõneles Jimmy'ga, kui ta äkki karjatusi kuulis ja ringi waatas. Miller seisis akna ees ja hoidis ühe käega oma kõrist kinni, kuna ta tsellega kirja kugarasse pigistas. Ta tume nägu o. i hallwaige, ta filmad põrniitised tühjusse.

"Sumala pärast!" hüüdis Dicker, kuna ta tema juure kargas. "Mis on juhtunud, Miller?"

Miller raputas pead. "Ei midagi — mitte midagi —" kogeles ta. "Wabandage mind filmapilguks —"

Ta läks ruttu toast. Ta mõlemad ametnennad kuulsid weel, kuidas ta kabinetis uks ta järge kinni langes; nad waatasid üksteisele otse.

"Kas sai ta mõne halwa teate?"

Jimmy raputas pead. "Wawalt. Ab'elus ta ei ole. Aga ta on väga kinnine inimene — ei pea omal sõpru —"

Ta peatas. Gemal kostis paut, ja ühe hüpega oli ta wäjas Miller'i ukse ees. See oli lufus.

"Beawõti!" ütles Dicker, ja Jimmy jooksis korridoori. Järgmisel filmapilgul tuli ta tagasi, ja Dicker wõttis wõtme ning awas ukse.

Orn suitsuriba rippus õhu. Kamina ees lamas Miller, revolver peas.

Jimmy filmas põlawat paberit kaminarestit ja ruttas leeli kustutama. Ainult weel wäike osa paberist oli puutumata.

"Ta on surnud," ütles Dicker. "Mis see on? Riskuge terwe paber küljest. Tuha lafeme fotograferida."

Jimmy asetask terwe paberiaäre kirjutu- lauale, ja seltsmes sõnas awalbus terwe lugu.

Wiiskümmend tuhat . . .

Tony Fra . . .

pögenemine . . .

pank . . .

Normich . . .

R.

"Ta pan! asus Normich'is, seda ma tean," ütles Dicker ja sõltus tuha kaminas laiali.

"Ta last Tony poole ta saagi eest ära põgeneda. Urwafin juba — ja Kupie teadis seda"

Ta süütas tiku ja põletas pabeririba id-pulitust tuhaks.

"Jätame fotograafi mängust wälja, Jimmy," ütles ta. "Ütleme lihtsalt, et ta oli wilmasel ajal alati väga isearalik."

Ta kummardas ja filitas surnut õrnalt. "Waene pois! Küllap taban Kupie, Miller."

Rolmas peatüki.

"Kui ühe kuriteo selgitamine nii lihtne oleks, kui mõnes teespärase kriminaalromaanis, siis lahendaksin ma kõik maailma mõistatused enne weel, kui woodist tõuseksin."

R x Walton naeris tasa ja täitis oma kaaasi pikataelalisest pudelist. Ta olt Jimmy juures lõunat söömas ja üleemeelitus tujus, sest see olt ta poisimehepõlwe wiimane päew.

"Kui kõik kelmid oleksid suureb, brünett mehed mantlite, pshmete kübarate ja sünge näoilmeaga, ja fiinised filmad oleksid alati ilmsüütuse tunnuseks, siis oleks ju elu tasane ja kena," jalkas Jimmy. "Ota weidi!"

Ta läks kõrwaltuppa ja tuli palju kõltega tagasi, mille ta oma külalise ette asetask ja siis awas. Sehesüljed olid laetud igasugu päewapiltide, kirjade, käskkirjutatud sedelite, pealiskaudselt kitiiseritud plaandega, ja ühes patgas koguini kuwatatud illedega.

„Silmitse seda meest,“ ütles ta ja osutas ühe naeratava, noore mehe piidile, kel olid sügavad, targad silmad. „See on Ballen, kes näi naist on tapnud ja nende korjuselid kavalalt varjas, nii et me neid kunagi ei osanud leida. Ja mis Sa sellest arvad?“ ta pöördus ühe laia õudselts süinge mehepea fotograafiat. „Vane lähele ta väitselid filmi, ta ebareeglipäraselt nina ja ripnerat alumist huult.“

„Weel üks mõrtsukas?“ küsis Rex, ja Jimmy naeratas rahulikult.

„Ueminspektor Carter, kes Ballon'i arresteris. Carter on poisimees, kes tegu oma raha kulutab ühe laste-varjupaiga heaks.“

Ta lehtises edasi. „Kas on see mõni hea või kurt naine?“ jatkas ta ja osutas uuele piidile.

„Ta näib harilik, aga meeldib. Peaküsi teda ustavaks, wana maja hoidjaks või ümbes midagi sarnast,“ seletas Rex.

„Jesky Heinz — inglitegija,“ ütles Jimmy. „Ta on seitse last tapnud; lõputis poodi ta Cardff'is üles.“

Ta lõi raamatu kofu. „Kui politsei jõuab mõne mõrtsukaid kohale, siis leiab ta eest waid ühe tundmatu isiku korjuse. Kõik, mis see keha kujutab, kõik ta wiha, ta hirm ja ta armastus, kõik ta elu seleldused on teadmata. Sidemed, mis teda eluga ühendavad, on purustatud. Tuleb tagurpidi töötada ja kõik suhted jälle jalule seada.“

„Tahaksin tõepoolest, et tooksid Kupie kohale — ja tapaksid ta,“ pomises Rex wihajelt, kuna ta oma sigarituba ettevaatlikult kohwi-alustaski koputas.

Jimmy waatas ruttu üles. „Olen seda kat- sunud, kuid see pole mul tänini korda läinud. Normaalsele inimesele on see peaaegu wõimatu, tungida kellegi anonüümse kirjafkirjutaja hing- ellu. Ja Kupie on weel eriti suur tuus. Ta on äärmiselt kawal wäljapressija, aga mitte krig, ei, kõik ta kirjad pole sel otstarbel kirju- tatud Gaomiku ta kirjade taga peitub jäle, häbematu tigeuus. See oli welus puhtawal ku- jul, et ta Miller'i surma ajaks —“

Rex kargas äkki toolilt püsti.

„Miller — milline Miller? Ega ometi see Scotland Yard'ist? Suur Jumal!“

„Sa tundsid teda?“ päris Jimmy elawalt. „Kas oli see tema, kelle käest Sa selle kelmi ähwarduste puhul nõu küsisid?“

Rex noogutas pead. „Kas usub, et ta see- päraselt — kuidas sai ta surma?“

„Ta tappis enese ise. Ütlen Sulle seda sa- laduse kätte all, Rex, sest meie wäikime selle asja jurnuks. Kupie oli temast midagi kurja teada saanud —“

„ROMAANI“

endiste aastakäikude

1922, 1923, 1924 — üksikuid numbrid wõib saada talitusest hariliku hinnaga: üksikud numbrid üksiknumbri hinnaga 40 mk; 6 nr. 1/4 aasta hinnaga (225 mk.); 12 nr. 1/2 a. hinnaga (400 mk.); 18 nr. (625 mrk.)

1922 a Nr. 2 — 18 üksiknumbrid 30 mk; 6 nr. 170 mk.; 9 nr. 250.—; 1/1 aastakäik (18 nr.) 500 mk.

„Ei, ei!“ hüüdis Rex ärewalt. „Ta on sur- matud, sest et ta mind aitas — kuna —“ Ta tõmbas ninarätti taskust, et h'gi otsusest pühkida.

„Noh —?“ katkus Jimmy järgi aidata.

„Oleksin õnnelik, kui homme päew mõõdas oleks,“ ütles Rex ja walis omale klaasi weini. „Surmahirmu pole ma kunagi tunnud, see piin on palju kohut. wam, kuigi ma teisi mehi olen näinud, keda hirm täielikult oli hälganud. Aga me teadsume ometi, mis meid teisel pool ootas. Kupie on tundmatu suurus.“ Siis naeris ta äkki. „Olen tola,“ ütles ta. „See, mida kar- dan, et wõi ju enam süübita — nüüd mitte enam!“

Jimmy kargas püsti. „Miks siis — nüüd mitte enam?“ küsis ta.

Kuid samal filmapilgul astus tuppa teener ja teatas: „Preili Coleman ja preili Walton.“

Dora nägi oma purburpunases sammumant- lis imekaunis wälja. Kuid ta Joan oli ilus.

„Mille üle olete siis westnud?“ päris Joan, kuna Walton oma pruudi manilist wabastas. „Mõrtsukatöödest, kuritegudest ja muust sarna- sest? Tänan, Jimmy, mind et aita kunagi keegi rüudeid maha wõttes. Ara näe waewa!“ Ta wiskas oma manli sohvale ja tõmbas omale tooli kohale.

„Täik oli rumal, ja Dora oli niwõrra oma mõtete küttes, et ma teda kuidagi nii lau- gale ei saanud, et ta efmese armastaja maha oleks teinud.“

„Armsam Joan, ma tahaksin tõesti, et sa ütlesid lastaks Dora't pünamasi!“ ütles Rex wahale.

„Oh, see ei tähenda midagi! Jimmy, kas oled Rex'ile head nõu annud?“

„Mõnanded noortele abielupartidele ja tu- lewastele abielumeestele ei kuulu politsei kom- petentsi,“ naeris Jimmy.

Dora oli omale laualt viinamarja-kohara võtnud ja maustas. „Kas on R-y Sulle oma saladuse usaldanud?“ küsis ta.

Jimmy kibutas filmatulme. „Ma ei teadnudki, et tal üldse saladusi on,“ ütles ta tõernult.

„Oh, tal on oma salakavalsused pulmarei-
fiks! hüüdis Joan ja lehvitas oma sigaretti.
„Sellest pidada saama veel mitte olnud pulma-
reis. Ei midagi nii harilikka nagu seda on üks
pulmareis Weneistlasse, rännakud Šhotti met-
sades mõi juhtumise Pariti.“ Ta pööris
neerdes oma wenna poole. „Ütle ometi, R-y!
Wannu Sulle —“

„Wannu, kuni Sa oled must näost!“ ütles
R-y lõbusalt. „See on mu saladus. Ja nüüd
läki koju, lapsed! Jimmy, Sa tuleb ometi
homme pulmaeinele Portland-plaatsile? Sa tead
ju, me sööme eine warem ja sõidame siis re-
gistreerimisamet. Ja ei mingisugust pulma-
finki, Jimmy!“

„Jah, tsegi peigmehe pulmaringitus on sa-
ladus,“ seletas Joan. „Mis minu ise puutub,
siis lingin ma kindlasti plaatmenash. Siit
abielus on ainult inimesed, kel on oma hõbe-
dane plaatmenash. See kuulub n-ü. tseremonit
hulka.“

Jimmy saatis oma külalised weel Hallwell-
hohne uksest, mis ta elukorteri alla üks kord
kuulus. Ta kui ta auto juurest tagasi astus,
põrkas ta wastu üht inimest, kes pomisetud
wabandusega edasi ruttas.

Kui ta jälle ülewal oma toas oli ja oma
tikutoosi taskust tõmbas, pundutasid ta sõrmed
midagi ebaharilikku, ja ta tõmbas selle wälja.
See oli üks neist tuntud tselluloidnukkudest
larretanud filmade ja hirwitawate huultega.
Kuhu keha ümber oli mäsitud walge pael, millele
oli kirjutatud:

„Arasega end asjasse ja hoi-
eemale.“

Juustanult waatles Jimmy wälkist nuku.
„Kurabi pärast, kuidas see siis siia sai?“
pomises ta.

Neljas peatükk.

Herra Theophil Coleman seisis oma elegantse
jõõgitoa afna juures ja polnud nähtawasti
heas tujus. Ta oli muutunud (nagu ta ameti-
wennad waraametis ütlesid) piklade ametniku-
aastate keskes täielikuks harjumu-loomaks, kes

tõustis hommikul kell 7 üles ja jalutas siis
neli korda ümber Portland-plaatsi. Kell 9 sõi
ta hommikueinet, kus juures ta „Times'i“
juhik-rja luges, et poliitiliselt asjade kuris olla.
Ta mängis hea meelega whisti, ku'd mitte,
mitte kunagi golfi, jutuajamises nõudis ta
alati kõrgeid tariife, suurt laewastikku ja pikki
seelikuid; ta wihkas sotsialismi, rahwakaswa-
tust ja Ameerikat, millest tema arwates põl-
wenesid kõik maailma pahad.

Ta oli wäike, paks ja paljaspäine. Sõja
ajal oli ta tegewus selles seisnud, et ta hom-
mikul kella 10 st kuni õhtupoolikul kella 4 ni
igasugu dokumentidele oma eestähed alla kir-
jutas ja need siis oma ülemusele edasi toimetas
kes need om nimetähedega warustas. Kusagil
tema ülemuse wahel oli isik, kes neid doku-
mente tõepoolest luges. Herra Coleman polnud
aga waewaks võtnud, teada saada, kes see
hoolikas indwiid oli. Pärast tööksid sõjaas-
ta:ad olid paljud ametkud lahti lastud, teda
mitte, mis wist sel põhjusel sündis, et ta küll
wähe palka sai, aga seejuures heapalgalise
ametniku wälimuse kommetega oli, nii et pal-
jud uskusid, ta olla oma nooruselt saadit wa-
raametis teenistuses.

Täna segas ta hommikusi harjumusi ühe
pulma ebaharilik juhtumus. Wäike laud,
mille ääres ta tawalisesti oma türega hommi-
kueinet sõi, oli aset pidanud andma kogukale,
lillede, hõbeda ja kristalliga kaetud pidulauale,
mis hra Coleman'ile sugugi ei meeldinud.

„Kas on herra Walton'i kohwrid järele
jõudnud?“ küsis ta oma halli teenri läest.

„Jah, herra. Wen ka herra Walton'i reisi-
ülilonna walmis pannud.“

„Gentleman'idel pole reisiülilondi Parker.
Neil on hommikuülilonnad, frakkülilonnad, ja
küllastusülilonnad. Kas olete küllastusülilonna
walmis pannud?“

„Jah, herra.“

„Pärast ta tagasihõudumist tseremoniilt wõlde
Teie herra Walton'ile ritetumise juures abiiks
olla, Parker — Ah, tere hommikut, mu laps!“

Seda ütles ta oma tütrele, kes fiske astus
ja talle suuandmisega head hommikut soovis.

„Hästi maganud, mis?“ küsis ta. „Sanelik
see mõrsja, kellele päike paistab — Aga wäl-
jas sajab wihma, Jumala eest!“

„Küllap olen õnnelik!“ wastas Dora nae-
ratades.

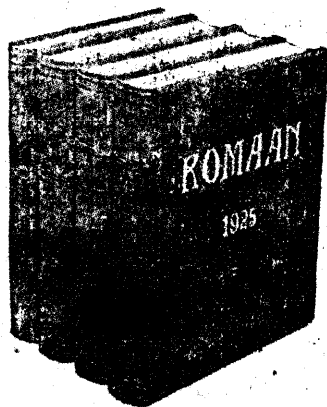
(Särgneb).

blatt, Mihkel Palu, Arnold Reinhaus. **Walgast:** A. Anderson. **Tapalt:** R. Baumann, A. Jantra, E. Luuk, E. Mikkin, Joh. Rätsep, Rähk. **Kambjast:** Johannes Anilane. **Kasarist:** K. Lemmargas. **Jõgewalt:** Willem Dawal, R. Terasmägi. **Wägewart:** W. Ehrmann, Karl Murakas. **Kiingi-Nõmme:** Emilie Grents, Joh. Kerem. **Laupast:** Aug. Haas. **Ilukast:** A. Uffers. **Otepääst:** Aug. Juust. **Ahjast:** Peeter Kure. **Ase-rist:** F. Kerstens, T. Weigel, Hugo Weem. **Rakwerest:** Fritz Kask, Benita Mölder, Erik Priimann. **Koselt:** G. Lindwest. **Jõhwist:** J. Wikerpuu. **Lai-ust:** W. Jauram. **Tarwastust:** Ru-

dolf Laurits. **Palamuselt:** Johannes Lööke. **Alatskiwilt:** P. Peok. **Tudu- linnast:** E. Senter. **Lümmadalt:** Pee- ter Toop. **Narwast:** O. Rotmann. **Kab- list:** A. Martinson. **Keewalt:** Ed. Nanisor, E. Rossmann. **Keitast:** Joh. Gumann. **Kuresaarest:** Arnold Berg- mann, Ed. Kuusk, E. Trammann, L. Mähr, M. Paakspuu

Neist wõitsid loosimisel 1 aastakäik „Romaan“ 1923 a. — E. Senter Tudulin- nast; 2) A Adson — Henge palango — Milda Küng Pärnust; 3) E Enno — Kõdunud kodu M Ernst Tallinn, Bal- tiski m 52 4.

Romaani" talitus.

„Romaan“

on tuumakam ja põnewam Eesti ajakiri ning pakub oma aastakäikude näol määratud lugemiswara, mis iialgi ei wanane.

Aastakäik 1922, 576 suurt lehekülge, mille sisus leidub 7 romaani, hulk nowelle ja uudisjutte; 49 rahwuse kirjandusele, maksab:

Kõitmata . . . . . 500.— marka
Ilu- ja poolnahk-köites . . . . . 700.— „

Aastakäik 1923, 744 suurt lehekülge, mille sisus terweni 10 romaani, hulk nowelle ja lühemat kirjandust, 51 rahwuse kirjandusele, maksab:

Kõitmata . . . . . 700.— marka
Ilu- ja poolnahk-köites . . . . . 900.— „

Aastakäik 1924, 768 suurt lehekülge, mis sisaldab hulk romaane, nowelle, jutustusi ja luulet, 39 rahwuse kirjandusele, maksab:

Kõitmata . . . . . 750.— marka
Ilu- ja poolnahk-köites . . . . . 950.— „

Poolnahk-köites (nahast selg- ja nurkadega, kuld selgkirjaga) aastakäigud on maitsekalt ja tugewasti köidetud ning eriti kohased raamatukogudele.

Ilu-köites (kalinkori-köites, kuld selja-kaanekirjaga ja ilustus- tega) aastakäigud on ilusamaks, wäärtuslikumaks raamatuks igas perekonnas.

Aastakäigud on müügil suuremates raamatukauplustes. Kus neid saada ei ole, tellige otse talitusest (Tallinn, Müüriwähe tän. 16) kust Teile raamatud ilma saatkuludeta kätte saadetakse.

„ROMAAN'i“ aastakäigud on alati kohased kinkimiseks.

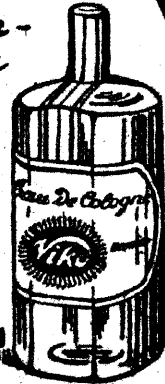

Kölnivesi Viko

(Eau de Cologne)

Ideaalsem naha, näo-
jume ja erkude värsker-
dus ja kosutus abinõu

Ainult eht meie
vabriku kaitse-
märgiga

Ajakiri „ROMAAN“

(IV. aastakäik)

toob igas oma korralkult kaks korda kuus ilmuvas numbris romaane ja lühemat proosakirjandust mitmekesistelt rahvustelt laialises valikus.

„ROMAAN“i“ siht on tutvustada Eesti lugewale rahvale maailma tähtsamaid kirjanikke nende põnewamate ja tuumakamate teoste teel.

„ROMAAN“ toob põnewaid jutte, on see ju „ROMAAN“i“ otsekohene ülesanne, et igaüks leiaks temas väärtuslikku ja huvi-
tawat lugemist.

„ROMAAN“i“ keel on rahvalik ja arusaadav igaühele.

Tellimishinnad:

1/1	aastas (24 nr.nr.)	750.—	marka		2	kuus (4 nr.nr.)	160.—	marka
1/2	" (12 nr.nr.)	400.—	"		1	" (2 nr.nr.)	80.—	"
1/4	" (6 nr.nr.)	225.—	"		Üks	iknumber	40.—	"

Kõik järgnewad romaane lõpewad iga aastakäigu viimases numbris ja järgmiste aasta esimeses numbris algawad juba uued romaanid.

„ROMAAN“i“ tellimisi wõtawad vastu ka erdiste aastakäikude peale ilma iga lisamak-uta kõik postkontorid ja raamatukauplused.

Üksiknumbrid müüwad kõik ajalehe müüjad, raamatukauplused ja raudtee raamatukapid.

Endiste aastate (1922, 1923 ja 1924 a.a.) üksikud numbrid on weel saada talitusest hariliku hinnaga.

Tellimine 1925 aast-ks kestab edasi. Tellida võib ükskõik missuguse numbriga alates.

„ROMAANI“ talitus, Tallinn, Müüriwahe tän. 16.